

- ⊕ **Fotografia:** Festival Revela't a Vilassar de Dalt
- ⊕ **Gastronomia:** Fira de les Herbes de Selva
- ⊕ **Música:** Festival de les Arts de València

ENTREVISTA JOAN ROMERO GEÒGRAF

‘Espanya té un problema de mala qualitat institucional’

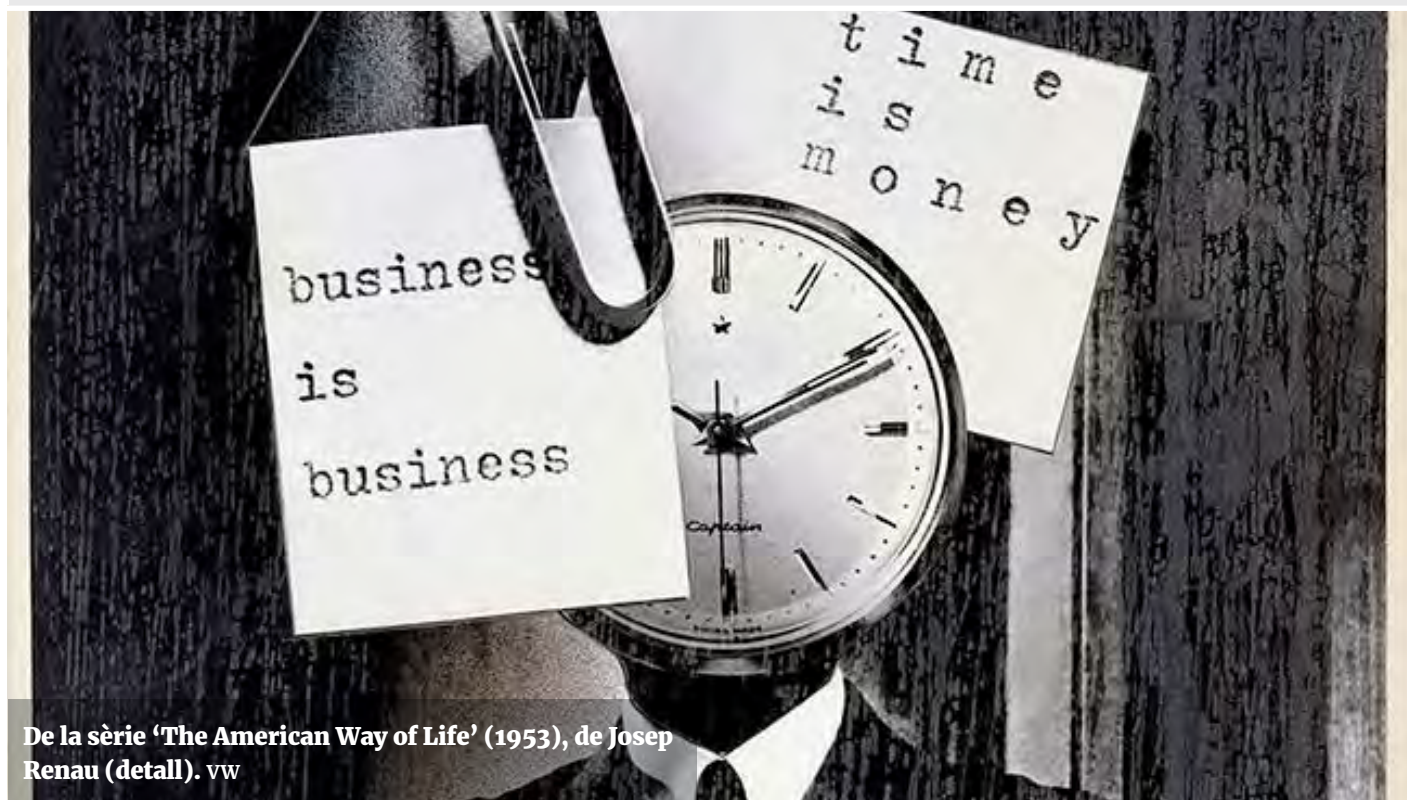
Jean Quatremer: ‘Catalunya és l’angle mort de la construcció europea’

{ Avui, 8 de juny de 2019, **Jordi Cuixart i Jordi Sànchez** fa 600 dies que són a la presó, **Oriol Junqueras i Joaquim Forn** 583 i **Carme Forcadell, Dolors Bassa, Raül Romeva, Josep Rull i Jordi Turull** en fa 473 }

JOSEP RENAU AL BORN

MERCÈ IBARZ

De la sèrie 'The American Way of Life' (1953), de Josep Renau (detall). vw

Arriba l'exposició més extensa a Catalunya de l'artista valencià mort a l'exili el 1982, avui més contemporani que mai

És molt bona notícia, per als que no anem a València tant com voldríem, tenir obres de l'IVAM aquí dalt, en una col·laboració de centres d'art i d'exposicions, com la que a partir de la setmana que ve permetrà veure al Born l'obra de Josep Renau (València, 1907 – Berlín, 1982), el gran cartellista i més que això, un artista polièdric tot sovint amagat encara pel combat esquerrà que va guiar la seva trajectòria: abans de la guerra, durant la guerra i en els exilis a Mèxic i Berlín, on va morir abans de la caiguda del Mur.

L'exposició, que s'inaugurarà dijous, porta per títol 'Renau. El combat per una nova cultura'. Serà la més extensa feta mai a Catalunya i la podrem veure fins el 13 d'octubre. N'ha tingut cura Juan Vicente Aliaga, un dels bons estudiosos de l'art contemporani en els diferents vessants, del conceptual a les visions de gènere i teoria queer. El mateix dia de la inauguració Aliaga presentarà en taula rodona amb altres estudiosos el context de Renau als anys 30 valencians i el seu llegat. Perquè, certament, Renau i la seva obra han patit durant massa anys el purgatori, per no dir res de més opac encara, d'haver estat un decidit artista i intel·lectual comunista, sense ni abaixar el

Fa quatre anys, l'IVAM va presentar Renau en diàleg amb l'artista nord-americana Martha Rosler, en una exposició formidable que el va situar en la contemporaneïtat

Deia Renau: 'L'art, o és vida o no és res. L'artista construeix la meitat de l'obra d'art. L'altra meitat la fa la gent.' Aquesta era per a ell la funció social de l'art

cap ni sotmetre l'experiment soviètic a més consideracions. Un artista que va continuar fent sempre el que havia començat a fer a València.

Com li va passar a Carles Fontserè, aquest de tall anarquista, Josep Renau de vegades ha costat de pair. No la seva obra, sinó la seva trajectòria. A mi, la veritat, com a moltes altres persones, res no em pot apaivagar l'impacte que la seva sèrie de fotomuntatges 'American Way of Life' em va fer i em continua fent, des que la va editar GGili fa anys. Una exposició formidable els va reunir, en el nou IVAM que per sort tenim, amb els d'una autora igual de formidable, Martha Rosler (Nova York, 1943), que com ell no deixa de treballar en les imatges de la guerra. 'Tristes armes' va aplegar fa quatre anys Rosler i Renau, una expo que va ajudar a obrir més els ulls davant l'obra de Renau, un artista que qualsevol diria que encara no ha tornat de l'exili. Va ser una de les primeres exposicions de la direcció de José Miguel García Cortés, nomenat uns mesos abans, el 2014, que des de llavors ha anat guanyant per a l'IVAM el respecte perdut i a poc a poc recuperat gràcies a exposicions com la de Rosler-Renau.

Si els fotomuntatges americans impacten, és també perquè ho van fer en els artistes pop valencians dels 60 i 70, no n'hi ha dubte. Com és que va ser al País Valencià on hi va haver els pop més vius? Els Crònica, els Realitat, dos equips d'artistes que, entre més, van fer obra duradora. Doncs perquè no sortien del no-res ni tampoc de l'observança estricta del pop americà. Hi havia Renau. Una obra crítica i combativa, respecte dels moments històrics, sí, i també respecte de l'evolució cultural de l'imperi que havia guanyat la guerra. Que Renau no va ser tan crític amb l'imperi soviètic? Potser no, no ho tinc prou calibrat, no ho sé, no sé ni tan sols si coneixem l'obra sencera d'aquesta etapa, que va anar del 1958 al 1983, molts anys, tapada sovint per qüestions d'herències i tantes mandangues que solen amagar els llegats artístics. Sé que la seva obra americana resisteix el temps. No seria pas el primer que és més bo criticant que no donant suport...

Aquí el tindrem, al Born, i ho podrem considerar. L'expo serà formada per unes cent obres, provinents la majoria com deia de l'IVAM, i també de col·leccions públiques i alguna de particular catalanes. I potser podrem, cadascú, dialogar-hi, tal com Renau proposava en una entrevista final: 'L'art, o és vida o no és res. En l'obra d'art, per sobre de formes i continguts, compta la funció social que compleix. [...] L'artista construeix la meitat de l'obra d'art. L'altra meitat la fa la gent.' Funció social de l'art... fa temps que no se'n parla, ha quedat com una formulació antiga i sospitosa, de la guerra freda. En temps com els actuals de sobreabundor marejadora d'imatges, en aquest món d'imatges més i més rebotit i atordidor, els fotomuntatges de Renau són un respir. Potser és aquesta, avui, la funció social, permetre respirar. ■

ELS PRONOMS SÓN VIDA

Consells d'ús dels pronoms febles 'en' i 'hi', puntal de la llengua catalana · Un nou article de 'Ras i curt'

JORDI BADIA

Un dels puntals del català és el sistema pronominal. Especialment, l'ús dels pronoms 'en' i 'hi' atorga a la llengua un segell de genuïnitat. Per això, si volem que es mantingui com una llengua distinta de les altres, no els podem perdre.

El castellà no els té, aquests pronoms. Se'n surt amb uns altres recursos. I això ja us podeu imaginar quina conseqüència té: per imitació, en prescindim. Avui en veurem exemples, amb intenció reparadora.

Un aclariment previ. Tant 'en' com 'hi' substitueixen un complement: si comença per la preposició 'de' (*Parlen de política*) és substituït per 'en' (*En parlen*) i si comença per una altra preposició (*Parlen al carrer*) és substituït per 'hi' (*Hi parlen*). El pronom 'en' també ocupa el lloc de complements directes sense article (*Compren maduixes* → *En comprem*).

Absències flagrants

Per començar, vegem exemples de calcs descarats del castellà:

—He redactat totes les cartes. T'envio dues [Te n'envio dues]

—Sé que t'esperen a la piscina, però no pots anar [no hi pots anar]

—L'espion i ell no s'adona [no se n'adona]

—Demà hi ha la festa, però jo no estaré [no hi seré]

Són catanyol pur, aquestes frases. Si no hi trobem a faltar el pronom... no ens desesperem, però se'ns gira feina: ens convé començar per les beceroles, és a dir, ens hem de demanar: 'dues què?', 'anar on?', etc. i hem de veure que hi falta alguna cosa.

Absències més subtils
Ara observem això:

—No tenim constància de la petició, però avui mirarem de saber alguna cosa [saber-ne alguna cosa]

—He llegit el text, però no he canviat res [no hi he canviat res]

Aquestes frases són coixes com les d'abans, però no ho semblen tant. La raó és que tenen un complement ('alguna cosa', 'res') i semblen completes, però resulta que n'han de tenir dos ('alguna cosa de la petició', 'res al text'). Parlem-hi molta atenció i demanem-nos, també: 'saber alguna cosa de què?', 'no he canviat res on?'.

No ens confonguem

El pronom 'en' substitueix, essencialment, els complements de què hem parlat en la introducció. Per això aquestes dues frases són incorrectes, encara que les puguem sentir:

—Si et sembla bé, parlem-ho demà [parlem-ne demà].

—Volia pa, però no vaig pensar a comprar-lo [a comprar-ne]

Català de plàstic

La imitació del castellà ens duu a construir frases que en català no hauríem dit mai, perquè sempre les hem resoltes amb un pronom. Sovint són frases amb una forma de possessiu (*seu, d'ell*, etc.):

—Quan va llegir el poema es va enamorar d'ell [se'n va enamorar].

—Vam veure una botiga i ens vam arrecer en ella [ens hi vam arrecer]

—Aquell pintor? No recordo el seu nom [No en recordo el nom]

—Diu que s'ha limitat a escoltar les propostes, però no fa cap valoració al respecte [no en fa cap valoració]

—Va conèixer Fuster el 1970 i es va començar a relacionar amb aquest [s'hi va començar a relacionar]

Un plat de cafè on hi diu 'No és perfecte? Et fem un altre'. @MARINAMIRALLES_

La dita de «val més que en sobri que no pas que en falti» no s'hi adiu, ací. El sistema pronominal és —o hauria d'ésser— un mecanisme de precisió

Català de plàstic reciclable

De vegades hi ha frases que haurien d'anar amb els pronoms 'en' o 'hi' i no hi van. No podem dir que hi siguin obligatoris, però si els hi posem guanyem agilitat:

—Tinc el nen. Et podràs ocupar d'ell? [Te'n podràs ocupar?]

—És el nostre president. Doncs confiem en ell! [Confiem-hi!]

—Viu amb els pares. Depèn d'ells [En depèn]

—Per què t'excuses? No t'obligo pas a fer-ho [No t'hi obligo pas]

—A la plaça Gran? A les vuit seré allà [A les vuit hi seré]

—Parlen de boxa. No tinc gens d'interès en aquest tema [No hi tinc gens d'interès]

Els pronoms són vida

Els pronoms també serveixen per a estalviar-nos repeticions. De fet, aquesta és la funció principal de qualsevol pronom. Per això, si en el periodisme no ens servim de pronoms, fem texts amb massa repeticions. O una cosa pitjor, segons com: amb una exhibició de sinònims enfarfegadora. Observeu, per exemple, com millora aquest text quan hi canviem

els sinònims de 'manifestacions':

Les entitats han començat a programar manifestacions en ciutats europees. L'ANC va anunciar que aquest mes organitzaria unes quantes mobilitzacions. Ara com ara, ja hi ha accions concretades a Brussel·les i a Ginebra. [Les entitats han començat a programar manifestacions en ciutats europees. L'ANC va anunciar que aquest mes n'organitzaria unes quantes. Ara com ara, ja n'hi ha de concretades a Brussel·les i a Ginebra.]

Pecar per excés

El mal ús dels pronoms té una altra cara: l'abús. Acabem l'article amb frases en què els pronoms són sobers, col·locats perquè erròniament ens sembla que hi escauen.

—El nostre cervell té capacitats finites i no pot anar-hi més enllà [no pot anar més enllà]

—Torrent reconsidera algunes idees i en reforça les fonamentals [reconsidera algunes idees i reforça les fonamentals]

La dita de «val més que en sobri que no pas que en falti» no s'hi adiu, ací. El sistema pronominal és —o hauria d'ésser— un mecanisme de precisió. ■

LES PRESSIONS D'ESPANYA TENSEN EL PARLAMENT EUROPEU

PERE MARTÍ

Carles Puigdemont i Toni Comín, al Parlament Europeu. ACN

Les decisions de Tajani són contestades per cinc vice-presidents que l'acusen d'actuar sota les ordres del govern espanyol * Unides Podem aconsegueix una segona Vice-presidència per a Dalmau *** El PSIB, Més per Mallorca i Podem ja tenen un document programàtic conjunt**

TEMA DEL DIA

Aquesta setmana, cinc dels catorze vice-presidents del Parlament Europeu han demanat explicacions al president de la cambra, el berlusconista Antonio Tajani, per haver decidit unilateralment d'impedir l'acreditació de Carles Puigdemont i Toni Comín. És una xifra important, quantitativament, tenint en compte que hi ha sis vice-presidents del PP europeu amb els quals no es pot comptar. Però qualitativament també, perquè s'obre un conflicte sense precedents al Parlament Europeu: per primera vegada, un estat membre de la Unió Europea veta la presència de tres eurodiputats elegits, perquè també prova d'impedir l'accés d'Oriol Junqueras per altres vies.

L'estratègia del govern espanyol és doble. En el cas de Puigdemont i Comín, sosté que no es poden acreditar fins que no hagin jurat la constitució espanyola de manera presencial a Madrid, davant la Junta Electoral, el 17 de juny. Si no ho fan, no seran a la llista d'eurodiputats que Madrid enviarà al Parlament Europeu. De moment, Espanya ha hagut de suspendre l'acreditació de tots els eurodiputats de l'estat fins que la Junta Electoral no envii la llista dels que poden ser acreditats. És l'únic estat que ho ha fet, perquè la resta d'eurodiputats ja s'han començat a acreditar de cara al primer ple de la nova legislatura, que es farà el 2 de juliol.

En el cas de Junqueras, és al revés. Tot i que encara no està confirmat, sem-

L'estratègia del govern espanyol és doble. En el cas de Puigdemont i Comín, sosté que no es poden acreditar fins que no hagin jurat la constitució espanyola de manera presencial a Madrid

Mentre no arriba el 17 de juny, Puigdemont i Comín continuen fent la seva tasca amb normalitat, com si estiguessin acreditats

bla que el Tribunal Suprem li permetrà d'anar a jurar el càrrec, com ja va fer amb el de diputat, però immediatament després l'inhabilitarà. En teoria, legalment, no ho pot fer, perquè des del moment en què és eurodiputat gaudeix d'immunitat diplomàtica. Però no seria la primera vegada que el Suprem menysprea la llei per retallar drets dels dirigents independentistes empresonats. A Puigdemont i Comín els demanen d'anar a Madrid a prometre la constitució espanyola per acreditar-se, però a Junqueras no li garanteixen la condició d'eurodiputat un cop hagi passat per la Junta Electoral.

Aquesta contradicció serà munició per als advocats de Puigdemont i Comín, que pensen portar el cas davant el Tribunal Superior de Justícia de la Unió Euro-

pea, amb seu a Luxemburg. Un tribunal les resolucions del qual són d'obligat compliment pels estats membres. Aquí s'obrirà una nova batalla, perquè els advocats dels exiliats demanaran al tribunal que es pronunciï abans del 2 de juliol, per no alterar el quòrum del ple que ha d'escollir el nou president del Parlament Europeu, mentre que Espanya intentarà dilatar la decisió tant com pugui. En tot cas, tard o d'hora, s'hi haurà de pronunciar, i Espanya no ho té fàcil.

Mentre no arriba el 17 de juny, Puigdemont i Comín continuen fent la seva tasca amb normalitat, com si estiguessin acreditats. Aquesta setmana han demanat la seva incorporació al grup Verds-ALE (Aliança Lliure Europea) per mitjà d'una carta enviada al secretari general del subgrup d'ALE. L'ingrés a l'ALE només depèn del vist-i-plau d'ERC i, per tant, no hi haurà cap problema. En canvi, als Verds hi ha algunes reticències, per la campanya en contra que ha fet l'eurodiputat Ernest Urtsun, candidat d'Unides Podem, especialment entre els verds alemanys. L'obsessió dels comuns contra l'independentisme va més enllà de Barcelona i també ha arribat al Parlament Europeu. Potser perquè Puigdemont va treure 199.000 vots a Barcelona a les europees, superant els 156.000 de Colau i els 160.000 de Maragall. Una xifra gairebé clandestina, mediàticament parlant, però que ajuda a entendre moltes de les coses que passen a la capital catalana.

MÉS QÜESTIONS

Unides Podem aconsegueix una segona Vice-presidència per a Dalmau. Lentament, l'estructura del nou Botànic va prenent forma. Malgrat que les qüestions programàtiques del pacte de govern encara no estan del tot lligades, la pressió d'Unides Podem ha fet efecte i, si no hi ha cap imprevist, Rubén Martínez Dalmau veurà assolit el seu objectiu de dirigir una Vice-presidència segona, que es trobarà just per darrere de la Vice-presidència primera, que tornarà a ostentar Mónica Oltra. Finalment, PSPV

i Compromís han acceptat de cedir a la formació morada aquesta nova àrea i tot apunta que servirà de conselleria dedicada a les qüestions d'emergència climàtica i transició ecològica. A més d'aquesta Vice-presidència, Unides Podem també ostentarà una segona conselleria. No obstant això, la coalició haurà de resoldre les disputes internes per decidir si, finalment, aquesta conselleria recau en Podem o en Esquerra Unida, segona pota de l'aliança. Mentre les qüestions arquitectòniques van prenent forma, la mesa de negociació s'ha tornat a reunir amb l'objectiu de tancar d'una vegada un 'què' que s'entravessa més del compte. Una de les qüestions que genera més discrepàncies és la fiscalitat, però la construcció del Botànic 2.0 avança. Si les previsions es compleixen, tot quedarà signat sobre el paper –inclosos els noms dels futurs càrrecs– abans del 12 de juny, quan es farà la investidura de Ximo Puig. Els negociadors ja han reservat diumenge, dia 9, per a una nova trobada. Ningú no dubta que aquest serà un cap de setmana llarg abans d'afrontar l'esprint final, que començarà dilluns.

Compromís i el PSPV rebaixen la tensió i pacten la investidura de Ribó. Després de setmanes de declaracions creuades i desavinences, Joan Ribó i Sandra Gómez s'han vist per primera vegada de manera oficial aquest matí. El lloc escollit per a la fotografia del desgel ha estat l'edifici Rialto. En una escenificació pactada, han arribat caminant tots dos junts quan passaven pocs minuts de les 10.30, l'hora oficial de la convocatòria. Aquesta cita ha precedit la reunió de les comissions negociadores del govern de la Nau, que han començat a treballar el 'què', el 'com' i el 'qui'. El candidat de Compromís a la batllia de València i la seva homòloga socialista han volgut mostrar, d'aquesta manera, una rebaixa de la tensió generada aquesta setmana, arran de la negativa de Gómez de reunir-se amb Ribó perquè Ribó s'havia citat abans amb María José Català, la candidata popular. En declaracions als mitjans després de la reunió, que ha

Postal commemorativa de la independència de Noruega. WIKIMEDIA COMMONS

durat prop mitja hora, tots dos candidats han reafirmat el seu compromís de fer el govern de coalició i de progrés. En aquest sentit, Gómez ha reiterat la voluntat de donar suport a Joan Ribó a la investidura perquè el 15 de juny torni a ser batlle de la ciutat de València. 'Fa quatre anys, vam parlar dels punts programàtics i se'n van signar trenta-cinc. Ara farem una cosa semblant a partir del programa del PSPV i Compromís', ha explicat Ribó. A partir d'ara, dues comissions s'encarregaran de pactar els aspectes programàtics i l'organigrama del nou consistori.

El PSIB, Més per Mallorca i Podem ja tenen un document programàtic conjunt. Els partits del pacte, PSIB, Més i Podem, estudiaran aquest cap de setmana un document programàtic de cara a un nou pacte per a formar govern i, si aquest text rep el vist-i-plau de tots els interlocutors, començaran a parlar de l'organigrama de l'executiu a partir del dilluns. Segons fonts pròximes a les negociacions, els equips negociadors han sortit de l'última reunió amb un document

fruit de la posada en comú dels programes electorals de tots tres partits. Aquest text no inclou res relacionat amb la composició de l'executiu. Els representants polítics han acordat de donar-se aquest cap de setmana per estudiar el document i tornaran a citar-se dilluns per veure si hi ha un principi d'acord. El document inclou mesures exposades pels diferents partits en campanya, amb polítiques en matèria d'educació, habitatge, salut i altres àmbits, com ara, millores per a l'etapa educativa 0-3, la creació d'un observatori per a controlar els preus de l'habitatge i l'impuls a la promoció d'habitatges protegits. Si el document no aconsegueix el vist-i-plau dels equips, es continuaria negociant per modificar-lo, però si tira endavant, passaran a parlar de l'organigrama del govern.

Suspesa la trobada anual a la Maternitat d'Elna. A la Maternitat d'Elna es feien, regularment, unes trobades de nenes que porten el nom d'Elna. La pròxima trobada era prevista aquest diumenge, però fa uns dies es va informar els pares

de l'anul·lació dels actes per problemes de seguretat. Concretament, els propietaris del terreny, que d'ençà del 2005 servia de pàrquing per als visitants de la Maternitat, han decidit de tancar-ne l'accés. Segons l'antic batlle del poble, Nicolás García, que és qui va promoure la reobertura de la Maternitat, la suspensió és deguda sobretot a una mala comunicació de l'actual equip municipal amb els propietaris i una manca de voluntat de mantenir i millorar la Maternitat.

LA XIFRA

El 64% dels carrers de València tindran una velocitat màxima de 30 km/h. La nova ordenança de mobilitat entra en vigor aquest dissabte, però les sancions no s'imposaran fins que passi l'estiu, amb l'objectiu de deixar temps perquè la ciutadania conegui les normes.

TAL DIA COM AVUI

El 7 de juny de 1905, Noruega declarà la independència de Suècia, de la qual formava part des de 1814. El procés va ser pactat. ■

JOAN ROMERO

‘Espanya té un problema de mala qualitat institucional’

Entrevista al catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de València, que acaba de publicar ‘Geografía del despilfarro en España’

NÚRIA CADENES

Més de 80.000 milions de diners públics balafiats en vint anys. Després d’haver llegit el treball que ha coordinat Joan Romero, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de València, l’enunciat s’omple d’exemples, d’informes, de dades, de comparacions, i la indignació creix. Però és difícil de treure’s aquests 80.000 milions del cap. El resultat de tres anys de feina de l’equip de geògrafs que ha dirigit Romero s’acaba d’editar amb el títol de *Geografía del despilfarro en España* (Publicacions de la Universitat de València) i es presenta com una primera aproximació a la dimensió del balafament de recursos públics en infraestructures a l’estat espanyol des de 1995 fins ara. Hi desfilen sobre costos, projectes i inversions fallits, infraestructures innecessàries o infrautilitzades, i s’hi denuncia que aquest balafament explicita, de fet, els ‘dèficits del marc institucional i de governança territorial’ de l’estat espanyol. Joan Romero parla pausadament i amb contundència. No cal fer-li la primera pregunta perquè comenci l’explicació.

—Estic realment sorprès de pensar que han passat dècades sense que haguérem reparat en aquesta qüestió. Hem parlat molt de corrupció, però no de balafament de recursos públics.

—I com és que hi pareu l’atenció?

—Perquè ja hi havia evidències. Així que, fa cosa de tres anys, vaig convocar un grup ampli de col·legues de diferents universitats amb la idea de fer un pentinat general de tot el territori. Al començament era una intuïció. I després les hipòtesis de treball s’han confirmat.

—Quina era la intuïció?

—Es posa molt el focus en la corrupció, i s’ha de fer, i és important. Però tenia la intuïció que hi havia una part important que no s’analitzava, la que remetia a un dèficit de governança territorial, de qualitat institucional, que tenia a

Els mitjans posaven l'atenció en Madrid i València com a epicentres de grans focus de corrupció, però hem vist que el mal ús de recursos públics és generalitzat, estructural

El balafiament, del qual tan sols una part és corrupció, pot haver significat vora el 20% del PIB

veure amb l'ús inadequat de recursos públics en camps molt concrets. I ho vam analitzar: línies d'alta velocitat, autovies, depuradores, dessaladores, contenidors de gas (Castor, evidentment)... És a dir, qüestions que són competència dels ministeris inversors. En segon lloc, inversions impulsades des de les comunitats autònomes i, en tercer lloc, des dels governs locals. En aquests darrers, hi incorporarem grans contenidors culturals i projectes, diguem-ne, singulars. Sempre en projectes per sobre dels deu milions d'euros. Jo intuïa que era una qüestió més estructural, més sistèmica. Aquí tinc una discussió llarga amb alguns col·legues que diuen que, a Espanya, la corrupció no és sistèmica.

—**I no ho és?**

—És evident que per anar al metge no has de pagar vint euros perquè et respecten la cua, per exemple. Això seria corrupció sistèmica. Hi estic d'acord. Però si aïllem la part d'inversions en obra pública, continue pensant que hi ha un problema sistèmic. Bé, la primera sorpresa ha estat molt interessant: els mitjans posaven l'atenció en Madrid i València com a epicentres de grans focus de corrupció. Però hem vist que el mal ús de recursos públics és generalitzat, estructural.

—**Quan parlem de balafiament, a què us referiu?**

—Cal fer una distinció important entre balafiament i corrupció. Diguem que tota corrupció és balafiament, però tot balafiament no és corrupció. El balafiament té quatre dimensions: una, en forma de corrupció, evident; dues, en forma de sobre costos; tres, en forma d'obres inútils, infrutilitzades o tancades; i quatre, en forma de mala prioritització d'inversions.

—**Fins i tot parlem d'infraestructures creades per a les constructores.**

—Naturalment. Per què s'ha de fer una cosa absolutament inútil? Perquè, moltes vegades el negoci està en el procés de construcció. I hi hem d'afegir una qüestió: a Espanya, el balafiament no és

delicte. És a dir, es pot fer una obra pública absolutament inútil i perfectament legal. Si es fa un traçat d'alta velocitat o una radial a Madrid o la Ciutat de la Justícia de no sé on, la Ciutat del Medi Ambient a Sòria o la Ciutat de la Llum a Alacant, pot ser que fins i tot es faci bé, tot i que generalment tenen sobre costos. Però encara que es fera correctament, diguem-ne, seria balafiament. Perquè no hi ha res de més balafiador que fer de manera eficient una cosa que és absolutament inútil. Tanmateix, els responsables públics no són acusats de res perquè emprar malament els recursos públics no és delicte.

—**Molts diners públics.**

—És clar. Hem fet algunes estimacions. Per exemple, en el període del *boom*, el balafiament, del qual tan sols una part és corrupció, pot haver significat vora el 20% del PIB. Atenció, eh? En la fase anterior al *boom* immobiliari, menys, cosa d'un 5%, i en la fase posterior, amb la recessió, cap al 3%.

—**Un 20% és una barbaritat.**

—Uns col·legues meus, Francisco Alcalá i Fernando Jiménez, acaben de publicar un llibre molt interessant sobre els costos econòmics de la mala qualitat institucional i la corrupció a Espanya, i estimen que pot haver comportat el 16% del PIB. No anem tan desencaminats.

—**Destaquem fortament la generalització d'aquest balafiament, a tots els nivells de l'administració.**

—Una troballa d'aquest treball ha estat aquesta, precisament. Des del segon mandat d'Aznar, hi ha una mena de recomposició del nacionalisme espanyol i d'intent de recentralització política. Un dels arguments utilitzats es basava a intentar situar un relat de deslegitimació de les comunitats autònomes i dels governs locals bo i fent -los responsables del balafiament i de la corrupció. Bé, doncs aquest treball conclou que més de la meitat dels diners emprats indegudament han estat mal gastats pels grans ministeris inversors del govern

El balafiament té quatre dimensions: una, en forma de corrupció; dues, en forma de sobrecostos; tres, en forma d'obres inútils, infrautilitzades o tancades; i quatre, en forma de mala prioritització d'inversions

NC

estatal. Això ens remet al fet que hi ha un problema estructural. Si no en volem dir sistèmic, diguem-ne estructural.

—**Que ho afecta tot.**

—Tot el disseny institucional. Que és molt deficient en camps molt importants, i compromet molts recursos públics. Una altra conclusió del treball és que no ens hauria d'interessar tant el 'quant', que ja és molt, sinó el 'per què', és a dir, com pot ser que no hi haja hagut controls per a vetllar pel bon ús dels recursos públics. I això ens porta al terreny dels problemes de governança, entenent per governança el disseny institucional que fa que els mecanismes pels quals es prenen decisions siguin mecanismes que ens acosten al grup dels estats amb democràcies avançades o plenes.

—**Perquè tot això no és inevitable.**

—No ho és en absolut. Si mireu l'índex que cada any fa *The Economist*, veureu que Espanya apareix al grup dels vint estats amb democràcia plena. Nosal-

tres pensem que aquesta afirmació no és correcta. És un índex que es fa amb uns indicadors que no tenen en compte aquestes qüestions que hem posat sobre la taula i que remeten a un important dèficit de governança. Si ho fera, Espanya se situaria cap al lloc quaranta, justament perquè té un problema de mala governança, de mala qualitat institucional. Ja ho va apuntar Daniel Kaufman, un dels millors experts mundials que hi ha, fa poc en una visita a València, precisament. En què es concreta aquesta mala qualitat democràtica? En l'absència d'organismes de control (i que ho facen realment, i que estiguen integrats pels millors, pels més competents), en l'absència de sistemes eficients de rendició de comptes, en la politització i la colonització d'institucions fonamentals per part dels partits.

—**Colonització de quines institucions?**

—Des del Tribunal Constitucional al Tribunal de Comptes. Per exemple. I també cal tenir present la intenció de no voler

desenvolupar mecanismes eficients de control. Un cas molt significatiu: que es creara l'agència espanyola d'avaluació de polítiques públiques, que tinguera una vida poc potent i que de seguida es tancara. Això indica que no hi ha mecanismes eficients d'avaluació ni *ex ante* ni *ex post*. Allò de mirar per què invertesc ací, quin retorn social té, quin impacte ambiental, si és rendible o no (i no sols econòmicament, eh?). Més coses? Hi ha una profusa i molt mala qualitat normativa. Més? Una opaca divisió entre funció pública i iniciativa privada.

—Quin panorama!

—Hi ha un sistema d'accés a la funció pública deficient i massa portes giratòries. I no tan sols a nivells alts de l'administració. Ho explica molt bé el meu col·lega Carlos Sebastián als seus treballs: un subdirector general d'un ministeri, per exemple, que no està subjecte al sistema de portes giratòries, plega i te'l trobes mesos després en una empresa privada als llocs decisoris. Més qüestions? Tenim un problema de control del regulador i de captura de polítiques per part dels grans grups econòmics.

—Captura de polítiques?

—Quan els grans grups han estat capaços de colonitzar, en benefici propi, centres de decisió, ja siga una conselleria, ja siga un ajuntament, ja siga una part d'un departament ministerial. I les regulacions bàsicament els beneficien. Això significa captura de l'estat i control del regulador. I això té una dimensió addicional molt important: com es prioritzen les polítiques públiques d'inversió. Nosaltres discutim molt seriosament la gran decisió estratègica del regne d'Espanya.

—Quina?

—Apostar per les línies d'alta velocitat. És una decisió que ha compromès més de 50.000 milions d'euros (atenció, eh?), que s'hagueren pogut dedicar en una altra direcció. Per exemple, per resoldre un dels grans problemes que

NC

té l'estat: la mobilitat metropolitana. Posem-ne un exemple concret: l'àrea metropolitana de València. S'hi mouen cada dia dos milions de viatges. Mires els pressupostos del 2019 i veus que, com qui ens fa un favor, el govern estatal havia de posar 350 milions per a millorar la mobilitat de l'àrea metropolitana de València (cosa que no ha passat perquè els pressupostos van decaure). En fi. I resulta que un quilòmetre d'alta velocitat (un quilòmetre!), costa de mitjana, segons explicita el Tribunal de Comptes Europeu, 25 milions.

—La comparació és clara.

—No hi ha proporció. Aquestes grans inversions tenen un avantatge: són molt fàcils de fer, el pressupost es consumeix ràpidament, en un sol projecte hi pots posar milers de milions d'euros, i tenen un cert retorn perquè l'obra pública està associada a una falsa modernitat i ofereix la possibilitat de tallar la cinta inaugural.

Els grans grups econòmics han estat capaços de colonitzar, en benefici propi, centres de decisió, ja siga una conselleria, ja siga un ajuntament, ja siga una part d'un departament ministerial

És més fàcil de fer un traçat de 100 quilòmetres d'alta velocitat o quatre radials que no cinc centres de salut i seixanta centres d'ensenyament primari. Això darrer és més complicat, s'han de fer molts concursos, projectes... Però resulta que és més important. Quant hem dit que costava un quilòmetre d'alta velocitat?

—Vint-i-cinc milions.

—Per quant s'ha licitat l'hospital comarcal d'Ontinyent? Per trenta milions. Quant costa un centre de secundària? Set milions. Realment va ser una decisió estratègica encertada, l'aposta per l'alta velocitat? Encertada per a qui? Un traçat de línia d'alta velocitat beneficia grups molt concrets. I no s'hi conformen: s'han dedicat a formar càrtels perquè encara el benefici els siga major.

—Càrtels.

—És una paraula molt gran, sí. Però la Comissió del Mercat de la Competència espanyola parla de càrtels en les grans

obres. L'últim informe sobre l'existència d'empreses per a repartir-se el pastís de l'electrificació de les línies d'alta velocitat és espectacular. Per a qui ho vulga llegir. Espectacular. Quan parles del càrtel de les obres públiques, del càrtel del fem... és que hi ha un problema molt important. De qualitat de la democràcia.

—Heu parlat del Tribunal de Comptes Europeu...

—Quan Europa posa diners per a alguna cosa, després sí que en fa avaluació. I els informes sobre ports i aeroports són demolidors. I sobre l'alta velocitat, exactament igual.

—Incidu també en la mala prioritització.

—Els qui prenen les decisions ho ponderen tot? Per exemple, un informe del Tribunal de Comptes espanyol sobre com s'han malgastat diners (milers de milions) en soterraments de vies per a travessar ciutats acaba dient que, com que hi ha projectes pendents (el de

València, per exemple: 800 milions) i com que hi pot haver unes altres opcions millors en tots els sentits, potser val la pena d'estudiar-les. Lliges això i dius, bé. Però què et trobes dies després als mitjans de comunicació? Que la decisió està presa, que faran el gran túnel dels 800 milions! Per cert, que segur que no en seran 800: sempre hi ha sobrecost. És un element consubstancial i que crida molt l'atenció: està molt molt per sobre de la mitjana d'Europa.

—El cas de la línia 9 del metro de Barcelona...

—És espectacular. Espectacular. Mala gestió i, bàsicament, sobre costos. I les 'cases de'? De la justícia, del circ, del medi ambient... 'Ciutat de'! Per l'amor de déu! Ni jo no les coneixia!

—I no passa res, si s'adjudica per cinquanta i en costa cent?

—Res. No hi ha cap responsabilitat. Ara per primera vegada la Comissió del Mercat de la Competència ha sancionat aquell càrtel d'empreses. És una sanció milionària, aparentment. Cosa de 90 milions. A una empresa molt gran que no citaré, la sanció li comporta 5,7 milions: és la seua facturació d'una setmana. Cal transparència, sí, i cal també la incorporació de mecanismes sancionadors dissuasius. Per això diem que tenim un problema estructural de baixa qualitat democràtica.

—Aquesta voluntat i pràctica extractiva forma part de l'estat espanyol?

—Jo no diria tant. I l'estat té mecanismes per a dotar-se dels elements per a corregir-ho: transparència, rendició de comptes, qualitat normativa, accés a la funció pública, separació entre funció pública i mercat... No és difícil. És qüestió sols de voluntat política. Portugal ho ha fet. Xile ho ha fet. Es pot fer. I milloraria molt la nostra qualitat de vida. I no costa diners: és un problema normatiu, de regulació: de lleis i de reglaments. Tant al parlament espanyol com als autònoms. I caldria posar-s'hi a treballar seriosament. Crida l'atenció que, essent

tan importants, aquestes qüestions no isquen en campanya electoral.

—**Hi ha unes empreses que guanyen molts diners, amb aquest sistema, amb aquest 'capitalisme d'amiguets' que denuncieu. Per què haurien de permetre que això variés?**

—Perquè els sistemes democràtics són això. I perquè l'interès general preval sobre l'interès particular. És això que diferencia un estat democràtic, social i de dret de baixa qualitat d'una democràcia plena. Pose un altre exemple claríssim de mala prioritització?

—**Si us plau.**

—Mireu si ara es gasten malament els diners que fins i tot posant-nos en la lògica inversora, a parer nostre equivocada, d'apostar per les línies d'alta velocitat, tampoc no es fa de manera coherent. Aquí entre el quart element de balafament: la mala prioritització. Ha costat molts diners i perjudica l'economia. Perquè si porte ací un col·lega i li mostre el mapa de l'alta velocitat, i al costat li pose els indicadors socials, econòmics, de població... No hi entendrà res: el traçat de l'alta velocitat no guarda proporció amb la realitat social i econòmica. Perquè la línia més dinàmica i més rendible és l'única que està per fer. La del corredor mediterrani.

—**Entren en joc les prioritats polítiques.**

—Que es diga que costa diners perquè redueix capacitats, perquè el sistema productiu se'n ressent. I ja sé que hi ha motivacions geopolítiques. De fet, Aznar ho explica a les seues memòries: diu que el corredor mediterrani és un eix que no s'ha de potenciar, que s'ha de potenciar l'eix Madrid-València. Això és balafament. Perquè és una mala programació de la inversió pública. En fi. Que passe això també indica mala qualitat institucional.

—**Això té moltíssimes implicacions. Perquè, a més a més, configura una estructura econòmica i no una altra. Impedeix, de fet, de desenvolupar-ne una altra.**

—Sí. Per exemple: s'han gastat 50.000 milions en línies d'alta velocitat i, en el mateix període, 6.000 milions en línies convencionals de mitja distància. Com haguera canviat la vida quotidiana de milions de persones si s'haguera fet una inversió a l'inrevés? Un altre exemple, que té relació directa amb això que dieu de l'economia: si volem encarar el futur d'una altra manera, el nostre model productiu ha de canviar, no podem apostar-ho tot a construcció i a restauració, oi? Ací comença el Word.

—**Què voleu dir, el Word?**

—Som campions a incorporar el llenguatge políticament correcte: desenvolupament sostenible, canvi de model productiu... El món de la política, i també dels mitjans, treballa en Word, i el món econòmic treballa en Excel. El Word és molt sofert. Però si ho passes a Excel... En el pressupost del 2019, la Generalitat Valenciana ha incorporat 45 milions d'euros, bo i recuperant la xifra anterior a la crisi, en suport a la xarxa d'instituts tecnològics, que és l'embrió, la base per a construir un model productiu completament diferent de l'actual. I és una xifra important, 45 milions. Com estariem si hi haguérem invertit 450 cada any? En suport a la innovació, a tot allò que diem en Word i que no passem a Excel. Però no. Quaranta-cinc. És a dir, menys de dos quilòmetres d'alta velocitat.

—**Penseu que aquest treball tindrà conseqüències?**

—És una primera aproximació. Volem que altres grups d'investigació puguem començar a treballar amb més detall, bé siga a escala local, bé siga a escala d'un ministeri. On, per cert, continua essent tasca molt complicada obtenir informació fidel i detallada de grans inversions. En fi, però nosaltres tenim l'obligació d'obrir debats d'aquesta mena. I vosaltres teniu l'obligació de publicitar-ho. Sé que sempre és més atractiu un escàndol de corrupció, però és tasca fonamental dels mitjans parlar també dels corrents de fons, no tan sols de l'escuma que fan les onades. ■

Mireu si ara es gasten malament els diners que fins i tot posant-nos en la lògica inversora, a parer nostre equivocada, d'apostar per les línies d'alta velocitat, tampoc no es fa de manera coherent

No hi ha res més balafiador que fer de manera eficient el que és absolutament inútil

Colau serà batllessa amb el suport dels partits del 155

Municipals 26-M Els comuns enterren l'equidistància arrabassant a ERC la batllia de Barcelona amb els vots del PSC i de Manuel Valls per a frenar l'independentisme

PERE MARTÍ

La nit del 26 de maig, Ada Colau compareixia davant els mitjans de comunicació amb els ulls plorosos, reconeixia la seva derrota i felicitava Ernest Maragall com a nou batlle de Barcelona. D'aquí a una setmana, en canvi, Ada Colau serà reelegida batllessa de Barcelona si no hi ha cap sorpresa de darrera hora. Un gir inesperat de la situació, propiciat per Miquel Iceta, ha fet que la candidata de Barcelona En Comú hagi recuperat les esperances de continuar com a batllessa. Però ho farà amb el suport dels partits que van avalar l'aplicació del 155 i de la dreta espanyolista, teòricament als antípodes del seu pensament.

Maragall va superar Colau per quatre mil vots a les elec-

cions i ERC va empatar a deu escons amb Barcelona en Comú. Un resultat massa ajustat que ha impedit de posar en marxa una operació d'estat per a frenar l'independentisme, que només sumava els deu d'ERC i els cinc de Junts per Catalunya, lluny de la majoria absoluta del consistori. Iceta va veure la jugada de seguida, va acusar Maragall d'haver-se precipitat i va oferir a Colau els vots del PSC per a impedir un govern independentista a Barcelona. Darrere, va saltar Manuel Valls oferint els seus tres regidors, dels sis que havia tret Ciutadans. Els comptes quadraven, les idees, teòricament, no. De les llàgrimes es va passar als somriures per sota el nas. Malgrat l'inici de la maniobra, Maragall va continuar negociant per mirar de formar una majoria

Ada Colau, la nit del 26 de maig. ACN

Manuel Valls i Ada Colau. ACN

amb els comuns, que a priori semblava la més viable. Fins i tot, va prescindir de Junts per Catalunya per provar de sumar amb els comuns, als quals va oferir un pacte per a repartir-se l'ajuntament al 50% i un lloc preeminent a Colau de vice-batllessa. Però no n'hi va haver prou.

Ahir a la nit, Barcelona en Comú anunciava que Colau es presentaria a la reelecció per fer un govern d'esquerres amb ERC i PSC. Una coalició impossible, perquè el PSC ja havia dit que no pactaria amb els republicans. El seu candidat, Jaume Collboni, ni tan sols s'ha volgut reunir amb Maragall, perquè com va dir Iceta, l'objectiu dels socialistes és evitar que hi hagi un batlle independentista a Barcelona. Un objectiu compartit

amb Manuel Valls i que Ciutadans dissimula dient que el batlle ha de ser Collboni. Encara que Barcelona en Comú insisteix en la retòrica d'un govern d'esquerres, el pacte amb els partits del 155 ja està fet, concretament amb el PSC, amb qui els comuns es repartiran la Diputació de Barcelona. A més, és un pacte que va més enllà de la capital catalana i es repetirà a Sabadell, on PSC i els comuns també han barrat el pas a un batlle independentista, i probablement a Tarragona, en aquest cas per apuntalar el socialista Fèlix Ballesteros. Caldrà veure si d'aquí a dissabte vinent, dia en què es constitueixen els nous ajuntaments, n'apareixen més.

La possibilitat que Colau repeteixi a la batllia ha ge-

La possibilitat que Colau repeteixi a la batllia ha generat una onada de suport entre l'establishment català

nerat una onada de suport entre l'establishment català i espanyol gairebé unànime, tot i ser una formació d'esquerra radical, gairebé antisistema, sortida del 15-M. Colau va emergir com a líder de la PAH i el seu programa de govern és clarament social. Si es consuma el pacte amb el PSC i la dreta espanyolista, no el podrà aplicar pas, tret que ERC i Junts per Catalunya es prestin a ajudar-la. Cal re-

cordar que, fa quatre anys, va rebre els vots dels republicans sense res a canvi. La tensió actual fa difícil que es repeteixi un gest així, però falta una setmana i poden passar coses. De moment, Colau ja té la batllia.

A hores d'ara, és una incògnita saber quina repercussió tindrà dins de Barcelona en Comú aquesta decisió. Teòricament, l'han avalada les bases, però dirigents com Jaume Asens, Gala Pin i Gerardo Pisarellos'hi havien mostrat contraris. També afectarà les relacions amb l'independentisme, sobretot amb ERC, amb qui havia festejat. Però si es consuma el pacte, Colau haurà perdut la seva tradicional equidistància, perquè haurà estat investida pels partits del bloc del 155. ■

Quatremer, al Col·legi de Periodistes. OB

Jean Quatremer: 'Catalunya és l'angle mort de la construcció europea'

ORIOL BÄBLER

Crònica de l'esmorzar al Col·legi de Periodistes del corresponsal del diari Libération a Brussel·les

A Brussel·les tot és o blanc o negre. O combregues amb la fe del projecte europeu o ets un heretge. No hi ha marge per a la crítica. Discrepar t'agermana amb Le Pen, Salvini i Orbán. Així de taxatiu és Jean Quatremer, corresponsal del diari Libération al cor de la Unió Europea i una de les veus més crítiques amb l'uropeisme. 'És el nou Vaticà, la nova fe veritable i els euròcrates són la nova Guàrdia Suïssa', diu.

Quatremer ha visitat Barcelona per rebre el premi Ernest Udina. Abans, però, ha participat en un esmorzar al Col·legi de Periodistes. Sense els edulcorants i els silencis de Jaume Duch, s'ha encarregat d'explicar les misèries del somni europeu. Vint-i-vuit estrelles sense cap brillantor que es barallen entre si per interessos nacionals.

'La UE és l'Europa dels estats, no hi ha cap rastre del federalisme promès. L'única

construcció que hi ha és la continuïtat geogràfica, res més. Brussel·les s'ha convertit en un ens antidemocràtic, on la Comissió té poders dictatorials i no ha de retre comptes amb ningú. Qualsevol petició de reforma és vista com un atac. És frustrant. Els euròcrates en privat et diuen que tens raó, però en públic s'escandalitzen amb les crítiques', explica.

Quatremer mou les mans com qui desmunta un motor. Peça amunt, peça avall. Entre els dits li brillen quatre anells, n'hi ha un que és d'una calavera allargada amb unes cavitats orbitals d'una negror

profunda, gairebé tant com les corrupteles de Jean-Claude Juncker i la seva mà dreta, Martin Selmayr. El corresponsal només cedeix davant una cosa: 'Un petit cafè.'

Puigdemont serà eurodiputat?

La pregunta del moment ha topat amb un periodista dubitatiu i evasiu. Ni sí, ni no. Sense resposta. De totes maneres, Quatremer ha blasmat la decisió unilateral del president del Parlament Europeu, Antoni Tajani, i Klaus Welle, secretari general del Partit Popular Europeu, d'impedir l'accés

El corresponsal explica que 'Catalunya' és una paraula tabú als passadissos de Brussel·les. 'Sembla que vulguis parlar de Voldemort'

a l'eurocambra de Puigdemont i Comín. 'Han provocat un escàndol per unes acreditacions provisionals. Provisionals, ho repeteixo. Quan els diputats espanyols se'n van queixar, haurien d'haver respost que era un merder que havia de resoldre Espanya', diu.

Però el coratge no és una de les virtuts de les institucions europees. El corresponsal explica que 'Catalunya' és una paraula tabú als passadissos de Brussel·les. 'Sembla que vulguis parlar de Voldemort. No es pot esmentar. Ningú en vol parlar, no hi ha debat possible, no els treus del discurs oficial de l'afer intern i tal. De fet, Catalunya s'ha convertit en l'angle mort de la construcció europea.'

Quatremer assegura que, si hi ha voluntat, el marc legal és prou flexible per a permetre un referèndum. Per això ha retret a Mariano Rajoy que, en compte de negociar, optés per recórrer als tribunals i als agents de policia. 'Si el judici acaba amb condemnes de trenta anys de presó... Això no s'ha vist mai a Europa. És una catàstrofe.'

Una independència sense aliats

Però l'independentisme no ha sortit indemne de l'esmorzar. La immunitat estava reservada per als pancakes i el suc de taronja que cap periodista no s'ha atrevit a tocar. Quatremer ha declarat que la societat catalana estava fracturada. En aquest sentit, ha dit que la decisió de Puigdemont de tirar endavant l'1-O, amb tot el desplegament policíac, no havia ajudat gens a la cohesió.

A més, s'ha mostrat sorprès amb l'actuació de Raül Romeva, de qui ha dit que era un home més intel·ligent que Puigdemont, durant l'octubre de 2017. Segons ell, el conseller d'Afers Estrangers sabia com funcionava la Unió Europea i que les institucions no mourien ni un dit per Catalunya després del referèndum. 'Sabia que era impossible fer la independència contra el parer de França i Alemanya.'

Qui presidirà la Comissió?

El relleu de Juncker no és gens clar, no tant pel resultat electoral sinó pels vets creuats entre Macron i Merkel.

El Partit Popular Europeu va guanyar els comicis i el seu candidat, Manfred Weber, és el més ben posicionat. Però, segons Quatremer, té dues llores insalvables. És un lampista de partit sense experiència de govern i França impedirà que el Consell Europeu el nomeni per al càrrec. Un vet que, evidentment, tindrà resposta per part d'Alemanya: Michel Barnier, la cara europea de les negociacions pel Brexit, tampoc no serà president.

Sobre Timmermans, el corresponsal no es pronuncia, i en el cas de Margrethe Vestager, la comissària més mediàtica de la Comissió, Quatremer veu difícil que els Liberals, tercera força al parlament, puguin imposar el seu candidat. I finalment, quan l'esmorzar agonitza, una periodista salta amb aquesta pregunta: 'Josep Borrell?' El ministre d'Afers Estrangers espanyol entra a la sala per la xemeneia, una mica com el PSOE l'ha enviat a Europa. Un Pare Noel com a solució contra l'hegemonia conservadora a Brussel·les... 'No, és massa vell', sentència Quatremer.

No, el PSC no és més 'd'esquerres' que el PDECat

La dada L'analista de dades Joe Brew explica en quin punt de l'eix dreta-esquerra se situen partits com el PSC i el PDECat

JOE BREW

En política, es parla molt de l'eix ideològic esquerra-dreta. Per exemple, la paraula 'esquerra' ha format part del lema del Partit Socialista ('Som l'esquerra') en algunes campanyes electorals i, actualment, forma part del nom d'un partit (Esquerra Republicana). En canvi, els partits de dretes reivindiquen menys el concepte de 'dreta' (potser perquè la gran majoria dels catalans s'ubiquen a l'esquerra), però sí que fan servir la paraula 'esquerra', sovint de manera acusatòria.

Sigui com sigui, és estrany que es parli tant d'esquerra-dreta sense quantificar-ho. Però l'eix és quantificable. Més enllà de l'autoubicació ideològica dels votants

(que és interessant, però potser esbiaixada), el posicionament d'aquests votants sobre certes qüestions polítiques ideològicament divisòries ens pot ajudar a posicionar els partits mateixos a l'eix.

Aquest article tracta aquestes qüestions. Fins a quin punt la retòrica coincideix amb la realitat? Quins partits són més d'esquerres? Quins són més de dretes?

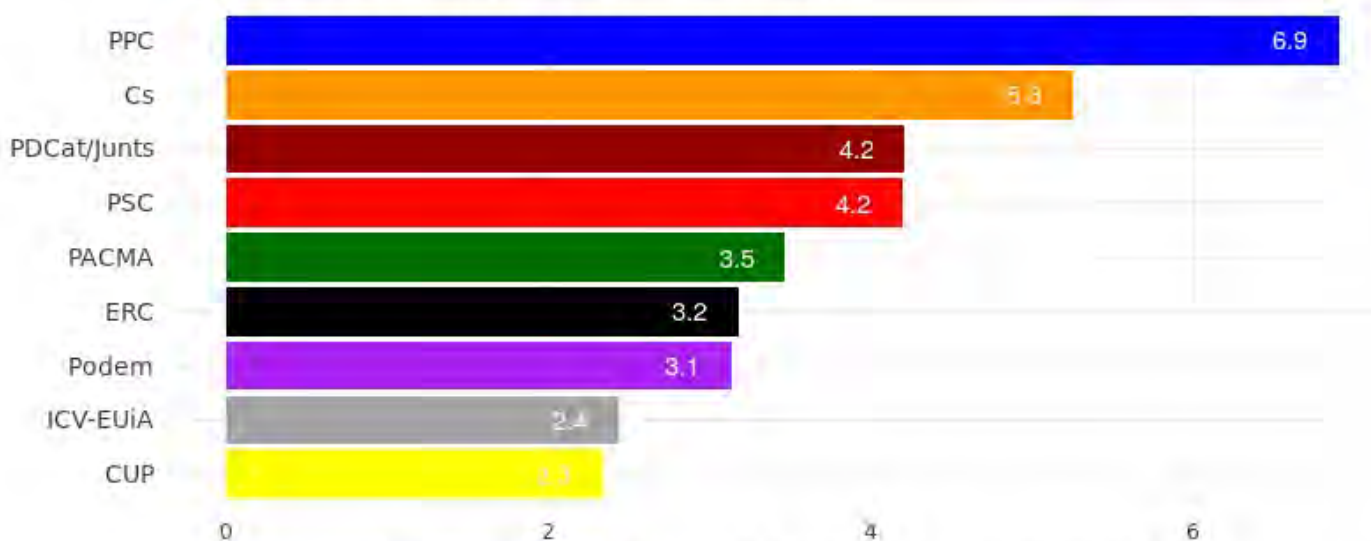
Autoubicació ideològica

Comencem per l'autoubicació a l'eix esquerra-dreta. El gràfic següent mostra la resposta mitjana dels votants a la pregunta 'Em pot dir on s'ubicaria vostè en una escala de 0 a 10 on 0 significa extrema esquerra i 10 extrema dreta?'

Els votants de la CUP se situen a l'esquerra i els votants del PP, a la dreta. Cap sorpresa. Però sí que sorprèn la ubicació

Autoubicació ideològica per partit

Pregunta: 'Em pot dir on s'ubicaria vostè en una escala de 0 a 10 on 0 significa extrema esquerra i 10 extrema dreta?'

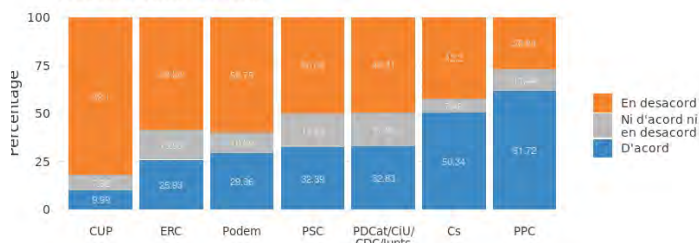

Resposta mitjana: escala esquerra (0) - dreta (10)

3.198 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola. Dades del BOP/CEC
Pregunta P25 (ideologia) i P24 (partit). Gràfic de Joe Brew | @joethebrew | www.vilaweb.cat

'Amb tanta immigració, un ja no se sent com a casa'

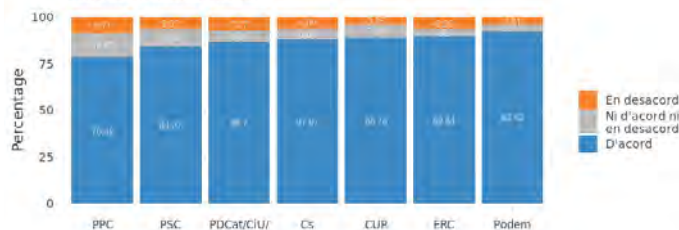
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.333 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56 i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'El govern hauria de prendre mesures per a reduir les diferències en els nivells d'ingressos'

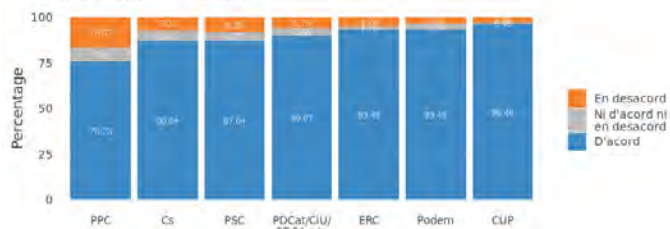
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.322 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56C i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'La religió no hauria de tenir cap influència en la política'

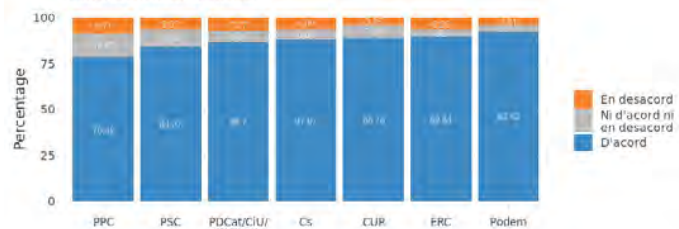
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.346 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56 i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'El govern hauria de prendre mesures per a reduir les diferències en els nivells d'ingressos'

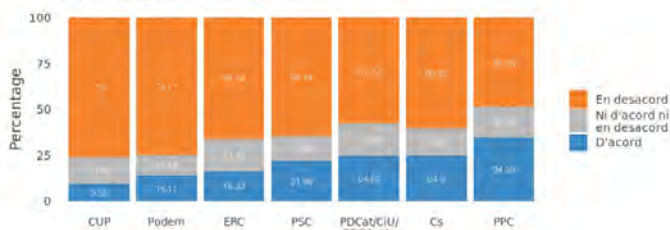
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.322 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56C i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'Cal abaixar els impostos, encara que això impliqui reduir serveis i prestacions públiques'

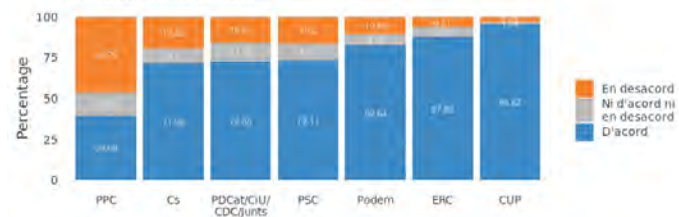
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.306 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56B i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'Les parelles de gais i lesbianes han de poder adoptar fills en les mateixes condicions que les parelles heterosexuales'

Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.333 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56D i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

del PSC en relació amb el PDE-Cat. El PSC, que s'enorgulleix de ser un partit 'd'esquerra', se situa a exactament al mateix lloc que el PDECat, a qui s'acusa amb freqüència de ser un partit de 'dretes'. Curiós.

Hi ha qui diu que l'autobicació no és fiable, que els votants no saben situar-se correctament en una escala i que, per tant, cal mirar el suport i el rebuig a polítiques

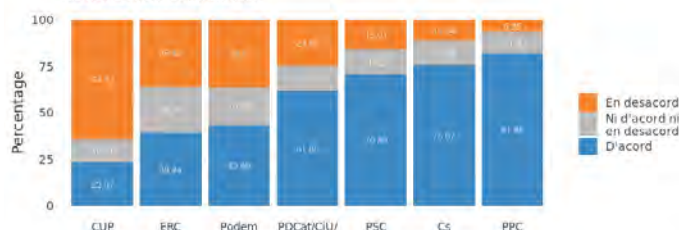
específiques. Jo no ho sé. Però, per si tinguessin raó, fem-ho: mirem el grau de suport a polítiques i afirmacions que tenen un clar posicionament ideològic esquerra-dreta.

Grau d'acord amb afirmacions situades ideològicament

Als gràfics següents es veuen uns patrons clars: el PP i Ciutadans se situen normalment

'L'escola ha d'ensenyar als nens a obeir l'autoritat'

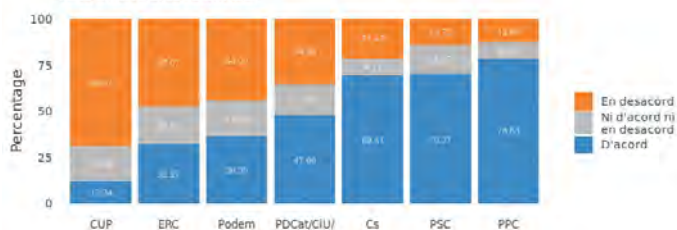
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.324 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56E i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'En qualsevol circumstància, la llei sempre ha de ser obeïda'

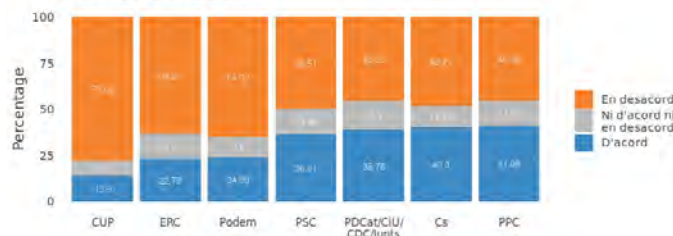
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.346 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56G i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'El creixement econòmic ha de tenir prioritat sobre la protecció del medi ambient'

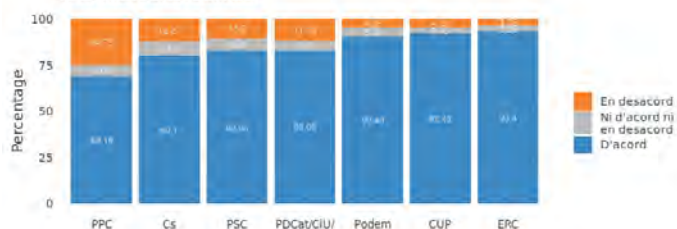
Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.309 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56j i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

'Algú amb plenes facultats hauria de poder decidir quan vol morir'

Grau d'acord amb l'afirmació:

Mostra: 2.321 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola.
Combinació enquestes BOP del CEO, 2015 i 2018. Preguntes P56H i P31.
Percentatges calculats amb ponderació. Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat

Valoració d'Albiach

Votants d'aquest partit
126 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola. Dades del BOP/CEO.
Gràfic de Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat.
Exclou el PPC perquè cap dels enquestats sabia qui era Albiach, i per tant no podien valorar-la.

junts i en un grau d'acord (o desacord) consistent en un posicionament ideològic de dretes, mentre que la CUP, ERC i Podem se situen més a l'esquerra. Però la qüestió interessant és la comparació entre el PDECat i el PSC. En algunes mesures (intervenció estatal en l'economia), el PSC se situa clarament a l'esquerra del PDECat, però en altres (mesures per a reduir la desigualtat), el PDECat sembla més d'esquerres. En la majoria d'indicadors, el PDECat i el PSC tenen un perfil ideològic gairebé igual. És a dir, si es considera que el PDECat és 'de dretes', el PSC també; i si el PSC és 'd'esquerres', el PDECat també.

Valoració de polítics

Anem més enllà del suport a polítiques específiques i l'au-

toubicació. Una altra manera de mesurar la posició en l'eix ideològic és fent servir la valoració de polítics. No és útil la valoració dels polítics del propi partit (és normal que un votant d'un partit valori de manera positiva un polític del seu partit); però sí que és útil la valoració de polítics d'altres partits, que tenen un perfil ideològic clar. Anem-hi.

Valoració d'un polític d'esquerres

Com valoren, els votants de diferents partits, la diputada dels comuns Jéssica Albiach? Mirem-ho en el gràfic.

És clar que els votants de partits de dretes valoren Albiach de manera més negativa i els votants de partits d'esquerres la valoren més positivament. Curiosament, els votants del partit del lema

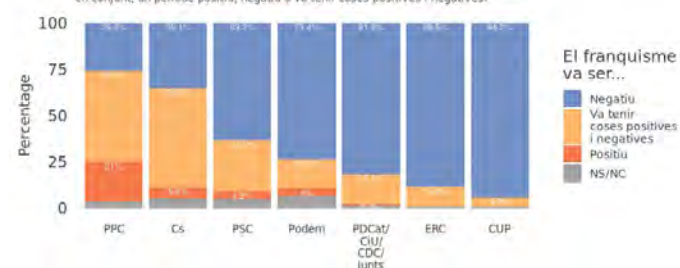
Valoració de Rajoy

Votants d'aquest partit
2.813 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola. Dades del BOP/CEO.
Gràfic de Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat.

Valoració del franquisme per partit

Pregunta: 'Per a vostè, l'etapa del franquisme ha suposat a la història de Catalunya, en conjunt, un període positiu, negatiu o va tenir coses positives i negatives?'

1034 residents de Catalunya amb ciutadania espanyola. Dades del BOP/CEO 3a onada 2018.
Preguntes 102 (Franquisme) i 24 (partit). Gràfic de Joe Brew | @joethebrew. | www.vilaweb.cat.

En algunes qüestions, els votants del PSC són més a l'esquerra; en unes altres, hi són els votants del PDECat. Però en general, són més semblants que no pas diferents

‘Som l'esquerra’ la valoren pitjor (però gairebé igual) que el partit ‘de dretes’ PDECat.

Valoració d'un polític de dretes

Mirem la valoració d'un polític inqüestionablement de dretes: Mariano Rajoy.

No cal fer cas de la valoració de Rajoy per part dels votants del PP, que sempre serà positiva. Però en el gràfic anterior es veu un patró clar: com més a l'esquerra, més baixa la valoració de Rajoy. La dada curiosa, novament, és que la valoració d'un polític de dretes és molt més alta entre els votants del PSC (suposadament ‘d'esquerres’) que els votants del PDECat (suposadament ‘de dretes’).

Valoració d'un polític mort

Suposem que els gràfics anteriors no són fiables perquè la qüestió de la sobirania de Catalunya és massa omnipresent. És a dir, és creïble que els votants del PSC siguin realment molt d'esquerres (i per tant, molt contraris a les

polítiques de Rajoy), però que valorin de manera més positiva Rajoy perquè aproven la seva gestió sobre Catalunya. I potser aquests mateixos votants del PSC valoren de manera relativament negativa Albiach perquè ella està a favor de la sobirania catalana.

Com evitar aquests possibles biaixos? Valorem un polític que té un posicionament ideològic clar (de dretes) que no és de la nostra època: Francisco Franco:

En el gràfic anterior, és clar que la probabilitat de pensar que el franquisme va ser ‘positiu’ o va tenir ‘coses positives’ és molt més alta entre votants de partits de dretes (PP i Cs) que no pas d'esquerres (CUP, Podem, etc.). Però, novament, trobem que els votants del PSC són més a la dreta que els votants del PDECat: 31% dels votants del PSC diuen que el franquisme va ser positiu o va tenir coses positives, mentre que només el 16% dels votants del PDECat ho diuen.

Conclusió

Analitzant l'autoubicació, el grau d'acord amb polítiques i la valoració de polítics, és clar que Catalunya té dos partits grans de dretes: el PP i Cs. També és clar que té tres partits clarament d'esquerres: CUP, ERC i Podem. Però les dades demostren que la classificació freqüent del PSC com un partit d'esquerres i el PDECat com un partit de dretes és, simplement, errònia. El PSC i el PDECat ocupen el mateix espai polític a Catalunya: el centre. Amb l'excepció de la qüestió de l'autodeterminació, els votants de tots dos partits comparteixen una ideologia política similar. En algunes qüestions, els votants del PSC són més a l'esquerra; en unes altres, hi són els votants del PDECat. Però en general, són més semblants que no pas diferents.

Continuar assignant el PSC a l'esquerra i el PDECat a la dreta reflecteix una ignorància de les dades objectives o un intent de distorsionar la realitat. ■

La frontera de Gibraltar. ARXXIU

Gibraltar, una identitat fronterera

Europa El Penyal commemora els cinquanta anys del tancament absolut de la frontera decretat per Franco

MARTÍ CRESPO

Primera calia agafar un ferri de Gibraltar fins a Tànger, fer-hi escala unes quantes hores, tornar a agafar un ferri d'allà fins a Algesires, i finalment esperar l'autobús fins a la Línea de la Concepción. Un trajecte per a anar a veure amics o familiars just a l'altra banda de la frontera, que a peu es podria haver resolt en pocs minuts, es convertia en dotze hores.' Són paraules de l'investigador i escriptor gibraltarenc **Mark G. San-**

chez pronunciades en una conferència a la Universitat de Barcelona l'octubre passat, però de fet és un dels records més compartits pels gibraltarencs que van veure i sentir, ara fa cinquanta anys, com el règim de Francisco Franco decretava el tancament absolut de la frontera. Moltes famílies i amistats van ser incomunicades: 'S'explicaven històries de vida de rere de la tanca que les separava, a crits, que arribaven a les orelles dels destinataris a l'altra banda, millor o pitjor, segons si el vent bufava de ponent o de llevant', confessava Sanchez a una vintena d'estudiants

El tancament permanent de la frontera ordenat pel règim franquista es va eternitzar del 8 de juny de 1969 fins al 14 de desembre de 1982

de la Facultat de Filologia. Són dos exemples recurrents a Gibraltar a l'hora d'evocar els llargs anys d'incomunicació terrestre, naval, aèria i telefònica entre dues poblacions que, ja des del segle XIX, havien estat endogàmiques.

El tancament permanent de la frontera ordenat pel règim franquista es va eternitzar del 8 de juny de 1969 fins al 14 de desembre de 1982, molt després de la mort del dictador i ja amb el socialista Felipe González al capdavant del govern espanyol. El trànsit de vehicles, amb tot, no es va autoritzar fins al 5 de febrer de 1985, per exigència

La frontera de Gibraltar. ARXXIU

de Brussel·les durant la negociació de l'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea. I la resta de prohibicions imposades per Madrid el 1969 no es van resoldre fins fa a penes una dècada: el 2006 es van reprendre els enllaços aeris entre Espanya i Gibraltar, el 2007 es van aixecar les restriccions en les telecomunicacions, i la connexió per transbordador entre Algesires i el Penyal no es va restablir fins al desembre del 2009.

L'acció més hostil d'Espanya sobre Gibraltar després de l'últim intent de la corona hispànica per a prendre el Penyal per les armes –el Gran Setge de 1779 a 1783– clavava les arrels en el franquisme, però es va ramificar i allargar durant la transició i molt més enllà de la dictadura. Això, sens dubte, va canviar de soca-rel la disputa política entre Madrid i Londres per la sobirania dels poc més de sis

A partir de la guerra, per primera vegada, hi comença a haver problemes per a passar la frontera i reconèixer els passaports locals

quilòmetres quadrats de territori al sud de la Península. I, encara més, la mentalitat de la seva gent: el tancament va ser el detonant de l'actual identitat *llanita*, una cultura del tot marcada per una frontera que, val a dir, durant el segle XIX va ser gairebé inexistent i que només va començar a delimitar-se, amb una simple tanca, a partir de 1909 per mirar d'impedir el tradicional contraban entre la plaça britànica i la comarca

del Camp de Gibraltar. La porositat era alta i els contactes a banda i banda, constants. 'La Línea de la Concepción era poc menys que un barri de Gibraltar, amb la qual es compartien idioma, costums, gustos musicals i fins i tot parentesc', destaca l'estudi antropològic **Bordering on Britishness**, codirigit pels professors Jennifer Ballantine Morera i Andrew Canessa. Un exemple de caràcter polític il·lustra a la perfecció aquestes relacions a la comarca: de poc després del tractat d'Utrecht signat el 1713 –pel qual Felip V de Borbó cedia 'per sempre' Gibraltar a la reina Anna d'Anglaterra– fins al final de la guerra del 36-39, a la plaça hi va haver ininterrompudament consolat espanyol... i per duplicat de 1936 a 1938: un de república i un de franquista.

Amb la victòria feixista a Espanya, tot això va canviar

per sempre. A partir de la guerra, per primera vegada, hi comença a haver problemes per a passar la frontera i reconèixer els passaports locals, comenta Sanchez: 'Fins aleshores era una barrera, més que no una frontera.' I a la dura postguerra, Franco i el seu gabinet van veure la possibilitat, al crit de 'Gibraltar, español', de convertir l'afer del Penyal en una eina de propaganda per a distreure de les penúries diàries. La progressiva impermeabilitat de la frontera, l'evacuació de la població civil de Gibraltar durant la Segona Guerra Mundial (cap a Anglaterra, el nord d'Irlanda, Madeira, el Marroc i Jamaica), la polèmica visita de la jove reina Elisabet II el 10 de maig de 1954 i el posterior trasllat de la disputa diplomàtica hispano-britànica a les Nacions Unides van començar a sembrar mines a la interculturali-

tat del Camp de Gibraltar, que van esclatar definitivament amb el **primer referèndum d'autodeterminació** del 10 de setembre de 1967 (12.138 gibraltarencs van votar a favor de 'conservar el vincle amb el Regne Unit, amb institucions locals democràtiques', i 44 per 'passar sota sobirania espanyola') i amb la resposta irada de Franco: l'aïllament total de la colònia per terra, mar i aire.

Distanciament entre veïns

Les conseqüències immediates del **tancament**, materialitzat el 8 de juny de 1969, van ser sobretot econòmiques i socials: gairebé cinc mil andalusos de la Línea de

la Concepción que diàriament anaven a treballar al Penyal van perdre la feina de la nit al dia i es van veure obligats a emigrar (la gran majoria, paradoxalment, cap a Londres, on es va crear una important colònia *linense*); i milers de famílies van acabar dividides en una comarca partida en dos. 'Abans dels anys cinquanta, un terç dels matrimonis era entre gibraltarencs i espanyoles. Amb la frontera tancada, el passat d'aquelles dones es va perdre deliberadament i es van fer molt gibraltarenques, en resposta al dolor de veure's separades de la seva família a Espanya', conclou l'estudi *Bordering on Britishness*: 'Els gibraltarencs

es van començar a imaginar a si mateixos "més britànics que els mateixos britànics", per acabar forjant una identitat pròpia oposada a l'espanyola, però també diferent de la britànica.' 'També em pregunto si la necessitat de respondre al *Libro rojo sobre Gibraltar*, escrit el 1965 pel ministre franquista Fernando María Castiella, és a l'arrel de la reafirmació constant de la identitat de Gibraltar', confessa Jennifer Ballantine: 'Cal recordar que Castiella es va dedicar a deslegitimar la població gibraltarenca afirmant que era una construcció i no un poble amb una identitat única i pròpia. La meua teoria és que la seva posició

va impulsar encara més, en resposta, una identitat local.'

El segellament de la frontera, a més d'obrir esclotxes entre dues poblacions fins aleshores germanes, va acabar castigant amb més duresa el cantó andalús que no pas el Penyal, que es va veure obligat a recórrer a mà d'obra marroquina per suplir l'espanyola i, amb l'ajut permanent de Londres, es va acabar reinventant turísticament i financerament. Poques veus van criticar i denunciar, durant el franquisme i la transició, el cruel intent d'ofegar el Penyal i els gibraltarencs, però n'hi va haver una que va ressonar amb potència. El jurista **Gonzalo Arias Bonet**, nascut el 1926 a Valladolid, el 1973 va decidir de portar la seva família i els seus ideals pacifistes i no violents a la comarca, on va protagonitzar alguns salts de la tanca (malgrat les multes i detencions) i unes quantes visites a Gibraltar, en què va rebre el suport incondicional de l'activista local **Henry Pinna**. El 15 de desembre de 1982, quan finalment es va obrir la frontera al pas de vianants, Arias no va desaparèixer del mapa i va continuar denunciant aquella obertura 'parcial i insuficient'.

El 1984, per exemple, va promoure l'operació Ocellet de Paper, amb la intenció de portar llibres de literatura espanyola a les escoles del Penyal, on pràcticament havien desaparegut. Però aquella vegada, com recordava l'escriptor i periodista algesirenc Juan José Téllez en un homenatge a Arias del 2009, amb qui va topar va ser amb les autoritats gibraltarenques,

'Abans dels anys cinquanta, un terç dels matrimonis era entre gibraltarencs i espanyoles'

El sentiment d'identitat gibraltarenca es va desaparitar amb el tancament de la frontera. ARXIU

El pacifista val·lisoletà Gonzalo Arias Bonet en un dels seus salts a la tanca de Gibraltar durant el bloqueig de la frontera. ARXIU

‘La identitat gibraltarenca no ha parat d’evolucionar des de 1713, quan passa a mans britàniques’

que van interpretar la iniciativa com ‘una conspiració de l’imperialisme espanyol per aconseguir l’osmosi cultural del Penyal’. L’anècdota defineix molt bé el canvi de mentalitat a Gibraltar després de gairebé quinze anys d’estricta bloqueig fronterer. L’aïllament forçat havia accentuat una identitat ara sustentada en la consciència *llanita* i un profund sentiment britànic. Els recels i el ressentiment respecte de l’altra banda de la frontera eren aleshores a flor de pell, i en certa manera s’han continuat arrossegant: lingüísticament, el bilingüisme i el parlar *llanito* van caient en desús generació a generació, en benefici de l’anglès, en un territori cada vegada més autosuficient financerament. I, identitària-

ment, d’aleshores ençà s’ha anat reafirmant un sentiment britànic local molt específic amb una diada pròpia (10 de setembre) i himne i bandera nacionals, entre més símbols.

‘La identitat gibraltarenca no ha parat d’evolucionar des de 1713, quan passa a mans britàniques. Si bé a mitjan segle XIX ja hi comença a haver un pòsit identitari entre la població civil local, no és fins al segle XX, amb la geopolítica (la reivindicació territorial d’Espanya) i les accions empreses pel règim de Franco (restriccions, embargaments econòmics, tancament de frontera), que es configura clarament una identitat pròpia i, alhora, fermament britànica’, conclou Ballantine. ‘En el caràcter britànic sí que no hi ha pragmatism-

me; i no sols per les accions d’Espanya contra Gibraltar, sinó pel simple fet que els gibraltarencs som britànics. No em podria imaginar despertar-me un matí i que em diguessin que no sóc britànica, perquè és com sóc, és on tinc tots els meus punts de referència.’

Mentalitat assetjada

Sí que és cert que l’obertura al trànsit de persones, vehicles i mercaderies per la frontera, ja sota el paraigua de la Unió Europea, va tornar a convertir la turística plaça financera en un nou imant d’atracció laboral per a milers de treballadors del Camp de Gibraltar. I fins i tot ha permès d’arribar a alguns espais d’entesa interessants, aquestes últimes dècades, per mirar de mitigar possibles hostilitats mútues del passat. Va ser el cas de l’anomenat Fòrum de Diàleg Tripartit, impulsat durant els dos governs socialistes de José Luis Rodríguez Zapatero (2004-2011) amb Londres i Gibraltar com a interlocutors, i en què es va aparcar la qüestió de la sobirania per poder avançar en moltes altres d’àmbit comarcal: l’ús conjunt de l’aeroport, la cooperació transfronterera en termes ambientals, hospitalaris, universitaris... Un diàleg, amb tot, que no va prosperar durant les hostils etapes de majoria del PP a Madrid: ni abans del Fòrum Tripartit, en què les converses entre Aznar i Blair sobre una possible sobirania compartida de Gibraltar van empènyer el govern de Peter Caruana a convocar un nou referèndum d’autodeterminació el 2002 (17.900 vots en contra de la

Mark G. Sanchez. vw

cosobirania i 187 a favor); ni després de la caiguda de Zapatero i l'arribada al poder de Mariano Rajoy, el 2011, que va implicar la congelació immediata i *sine die* de les negociacions a tres bandes i la represa de la reivindicació explícita de la sobirania del Penyal.

En tots aquests períodes, la frontera ha actuat sempre com a termòmetre de les relacions al Camp de Gibraltar: menys controls en moments de distensió i més cues en etapes de tensió. No és estrany, doncs, que una de les pàgines més consultades de Gibraltar sigui **Frontier Queue Live Cameras**, que permet de comprovar en tot moment quanta cua de vehicles hi ha a la frontera. Unes cues que, en moments puntuals, han arribat a set hores d'espera i deu quilòmetres de llargada, distància suficient per a col·lapsar una bona part

En tots aquests períodes, la frontera ha actuat sempre com a termòmetre de les relacions al Camp de Gibraltar

del sistema viari d'aquest minúscul territori britànic. 'La frontera com a arma política', defineix ben gràficament Sanchez, que a vint-i-sis anys va decidir d'anar-se'n a viure al Regne Unit tip de la constant 'mentalitat d'asetjat' amb què han de conviure els gibraltarencs.

Amb la tornada al poder recent del PSOE a Madrid, just el cinquantè aniversari del tancament de la frontera, les cues han deixat de ser la màxima preocupació dels gibraltarencs i els seus veïns de la Línea de la Concepción, que també commemoren l'efemèride amb el lema '**50 y que no es repeteixi**'. Allò que causa més malsons i maldecaps a banda i banda, ara mateix, és el vent del Brexit que bufa de Londres, una separació de la Unió Europea plena d'incerteses, especialment per a Gibraltar: no en va, en el referèndum sobre la

UE del 23 de juny de 2016, la circumscripció del Penyal va ser la més favorable al *remain*, amb el 95,91% dels vots. I és que la CEE va ajudar a obrir la frontera i ara la UE la pot tornar a tancar.

Mark G. Sanchez va néixer a Gibraltar el 1968, un any abans del tancament de la frontera decretat per la dictadura franquista. Tota la infantesa i una bona part de la joventut, doncs, les va passar reclòs en un univers de sis quilòmetres quadrats. Aquella experiència va marcar la seva mentalitat i la de la resta de gibraltarencs, que durant aquell període van refermar la seva identitat.

—Com definiríeu la identitat llanita?

—M'agrada pensar en Gibraltar com un gresol en què conflueixen uns quants

‘L’anglès que parlo és diferent del dels meus pares, que al seu torn és diferent del que parlava la generació anterior’

‘Sóc incapaç de veure cap benefici econòmic positiu en el Brexit’

elements socials, culturals i lingüístics. És gairebé com un procés d'alquímia. Hi poses un grapat d'elements britànics i una mica d'espanyols i, tot seguit, ho barreges amb influències culturals residuals genoveses, malteses, menorquines... I heus ací com acabes obtenint aquest element tan singular conegut com a cultura *llanita*!

—Quan es va forjar la identitat gibraltarenca tal com és avui?

—Fa de mal dir perquè la identitat gibraltarenca viu en estat de flux constant —lingüísticament, culturalment i socialment—, però crec que al segle XIX la gent de Gibraltar ja sentia que tenia una identitat pròpia. El 1830, quan l'escriptor de viatges anglès Henry David Inglis va visitar Gibraltar, per exemple, va observar ràpidament que 'les tres dones que travessen el carrer no són ni angleses ni espanyoles; les seves capes escarlata, amb vellut negre, les distingeixen com a dones de Gibraltar'. Això ens fa pensar que aleshores ja hi havia un creixent sentiment

d'identitat entre els gibraltarencs de l'època.

—Parleu de flux: és una identitat en evolució?

—Sí. Mirem-ho del punt de vista lingüístic, per exemple. L'anglès que parlo és diferent del dels meus pares, que al seu torn és diferent del que parlava la generació anterior. En general, com més edat, menys còmode et sents parlant l'anglès. La meua àvia em solia explicar que, quan va anar a Londres durant els anys de l'Evacuació (1941-1945), alguns compatriotes seus tenien tan poc domini de la llengua que solien dir: 'Todo te lo dan con ron' ['Tot t'ho donen amb rom.'] quan agafaven l'autobús i informaven el conductor que anaven cap a Tottenham Court Road!

—L'anglès, fins aleshores, era pràcticament inexistent entre la població civil.

—Efectivament. Si la seva generació tenia tants problemes per a expressar-s'hi era perquè els anys 1930 i 1940 Gibraltar encara anava molt lligat a una mentalitat

colonial. Hi havia administradors britànics als càrrecs més alts, mentre que els civils locals s'encarregaven de totes les feines subordinades. Per mantenir l'*statu quo*, els administradors colonials deliberadament educaven poc els súbdits, amb l'esperança de mantenir-los 'al seu lloc'. Després de la Segona Guerra Mundial, amb tot, hi va haver un canvi radical en la manera com el govern britànic veia l'educació a les colònies. Es va fer més èmfasi en el desenvolupament local i es van elaborar plans d'estudi més estructurats. La generació criada en aquest nou clima (la generació dels meus pares i fins i tot en algun aspecte la meua) ja era molt més fluida parlant l'anglès i podia passar d'una llengua a una altra d'una manera que hauria estat impossible per als seus avantpassats. Ara tenim, és clar, una generació del tot nova que parla principalment l'anglès i que amb prou feines canvia al castellà: l'entenen, sí, però semblen molt refractaris a parlar-lo.

—Els setges bèl·lics del segle XVIII, l'evacuació preventiva de civils a la Segona Guerra Mundial, el tall de les comunicacions imposat per Franco, els embussos de vehicles actuals... La frontera és el factor clau per a explicar la identitat de Gibraltar?

—Sí, en gran mesura. Crec que, quan hi ha problemes a la frontera, tenen com a efecte col·lateral que els gibraltarencs facin més pinya entorn de la identitat *llanita* i el seu caràcter britànic. La frontera és com una cicatriu que ens recorda coses del passat distant i també pròxim. Mires la ferida i et recorda coses que són difícils d'oblidar.

—Creieu que, en termes d'identitat, el Brexit serà un altre factor important en un futur pròxim?

—Sóc incapaç de veure cap benefici econòmic positiu en el Brexit, però estic convençut que aquestes noves dificultats serviran per a unir encara més la gent de Gibraltar. Això va passar durant els anys de tancament de la frontera i estic gairebé segur que tornarà a passar. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 3-7 de juny

Divendres 7.

La successió de May dona pas a una nova etapa del Brexit no pas menys incerta

EFE

Dilluns 3.

La CUP fa balanç dels mals resultats del 26-M

ACN

Dimarts 4.

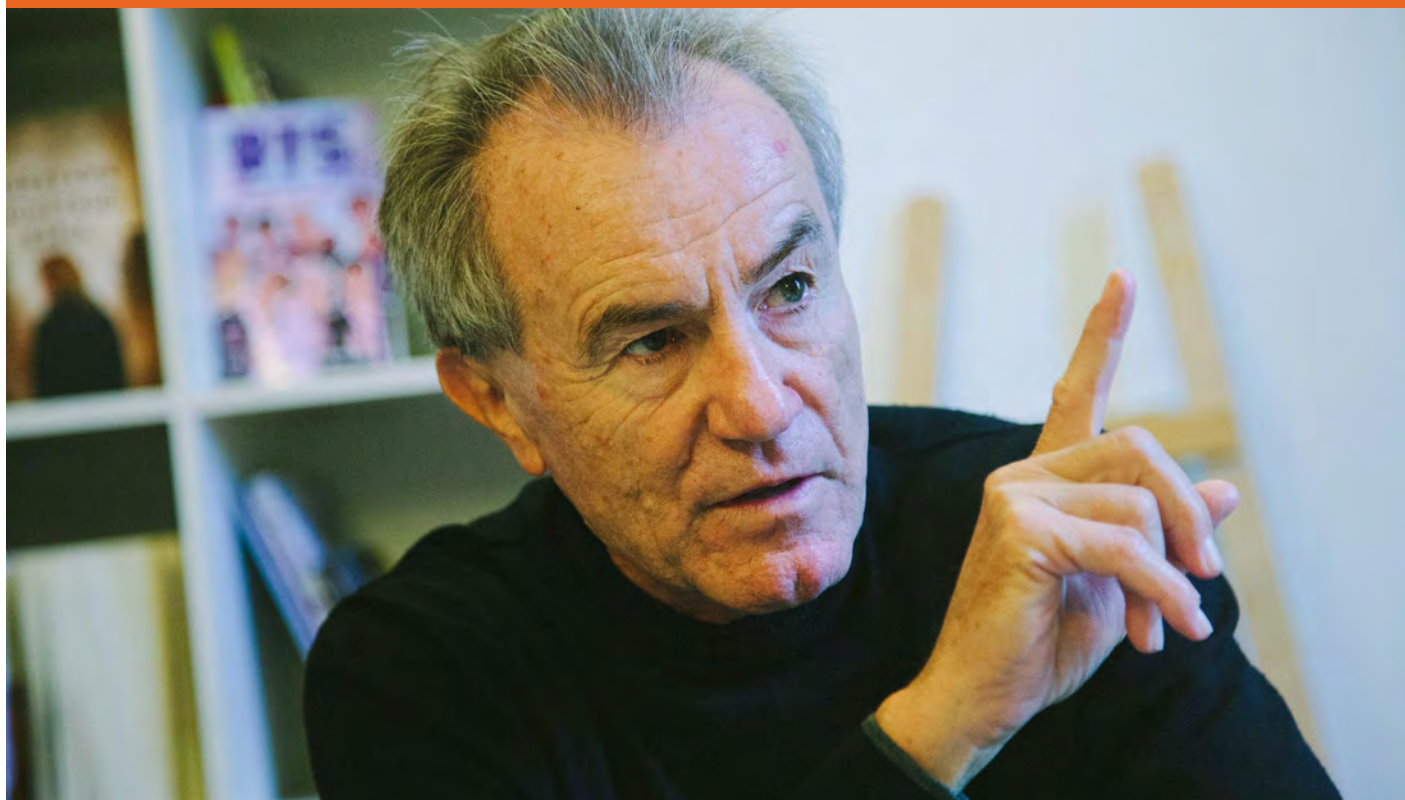
Francesc i Alfons Esteve: 'És el moment de superar la situació de subordinació lingüística al País Valencià'

NC

JAVIER PÉREZ ROYO

‘Serà molt difícil d’impedir que Junqueras, Puigdemont i Comín siguin eurodiputats’

Entrevista al professor de dret constitucional sobre el final del judici i la batalla de Junqueras, Puigdemont i Comín per aconseguir l’acta d’eurodiputats

ELISABETH MAGRE

JOSEP REXACH FUMANYA

El judici s’acosta a la seva fi. La setmana vinent, quedarà vist per a sentència i és molt llaminer demanar-ne pronòstics als experts. El professor de dret constitucional Javier Pérez Royo (Sevilla, 1944) evita de fer-ho, només assenyala que la resolució pot acostar-se més a les pretensions de

l’advocacia espanyola que no pas a les de la fiscalia. El constitucionalista prefereix posar el focus a curt termini, i la pròxima batalla judicial consistirà a saber si Junqueras, Puigdemont i Comín podran obtenir l’acta d’eurodiputats. Preveu una dura batalla: ‘Provaran per tots els mitjans que no siguin europarlamenta-

ris.’ Ara bé, no té dubtes que tenen els seus drets polítics intactes i que hauran d’obtenir les credencials, encara que no puguin jurar o prometre la constitució espanyola.

—Dieu que la decisió del Tribunal Europeu de Drets Humans de no admetre

El TEDH no entrarà mai en una qüestió que, directament o indirecta, tingui relació amb la independència

Quan vas al TEDH, has d'estar molt convençut i molt segur que tens un cas que, com a mínim, pot ser admès a tràmit

el recurs de Carme Forcadell és intranscendent. Per què?

—Perquè no hi té res a veure. Aquest article tractava un problema que no té res a veure amb els fets que es tracten al judici. El TEDH no entrarà mai en una qüestió que, directament o indirecta, tingui relació amb la independència. Això és així. És com si no en fos competent. No hi ha cap article al Conveni Europeu dels Drets Humans que permeti al tribunal de pronunciar-se sobre aquesta qüestió o en què es pugui encaixar. Sí que és veritat que la denúncia també versava sobre la llibertat d'expressió, però bàsicament, i indirectament, de fons hi havia la independència. I aquí no hi entrarà mai, el TEDH. Una altra cosa és que hi ha drets recollits al conveni i la constitució espanyola i que sí que són competència del TEDH.

—No s'hauria d'haver presentat?

—Jo crec que va ser un error presentar aquesta demanda. És tirar-se pedres a la pròpia teulada. Tu no pots bombardar el TEDH amb recursos. La imatge que transmetes no és de serietat. Quan vas al TEDH, has d'estar molt convençut i molt segur que tens un cas que, com a mínim, pot ser admès a tràmit. Que et donin la raó i obtenir una sentència favorable és més complicat, però no pots enviar una demanda sense més. Te n'has de controlar les ganes.

—El Grup de Treball de Detencions Arbitràries de l'ONU va decretar la llibertat dels presos de manera immediata. Us esperàveu que fos tan contundent en el contingut?

—Sí, a mi això no m'ha sorprès. Certament, és molt rotund i molt contundent. Però a l'ONU ja hi havia hagut alguns documents semblants sobre les detencions provisionals en altres estats. Allà hi ha una receptivitat més àmplia. Però ha de quedar clar que no és una sentència, perquè les sentències només les dicten tribunals que han de ser obeïts per tothom. Veurem què fa Espanya, perquè de moment ha impugnat la composició del grup que ha emès la resolució. Donaran allargues a la qüestió.

—L'elecció de Junqueras, Puigdemont i Comín situa el judici contra el procés en un nou camí. Per què?

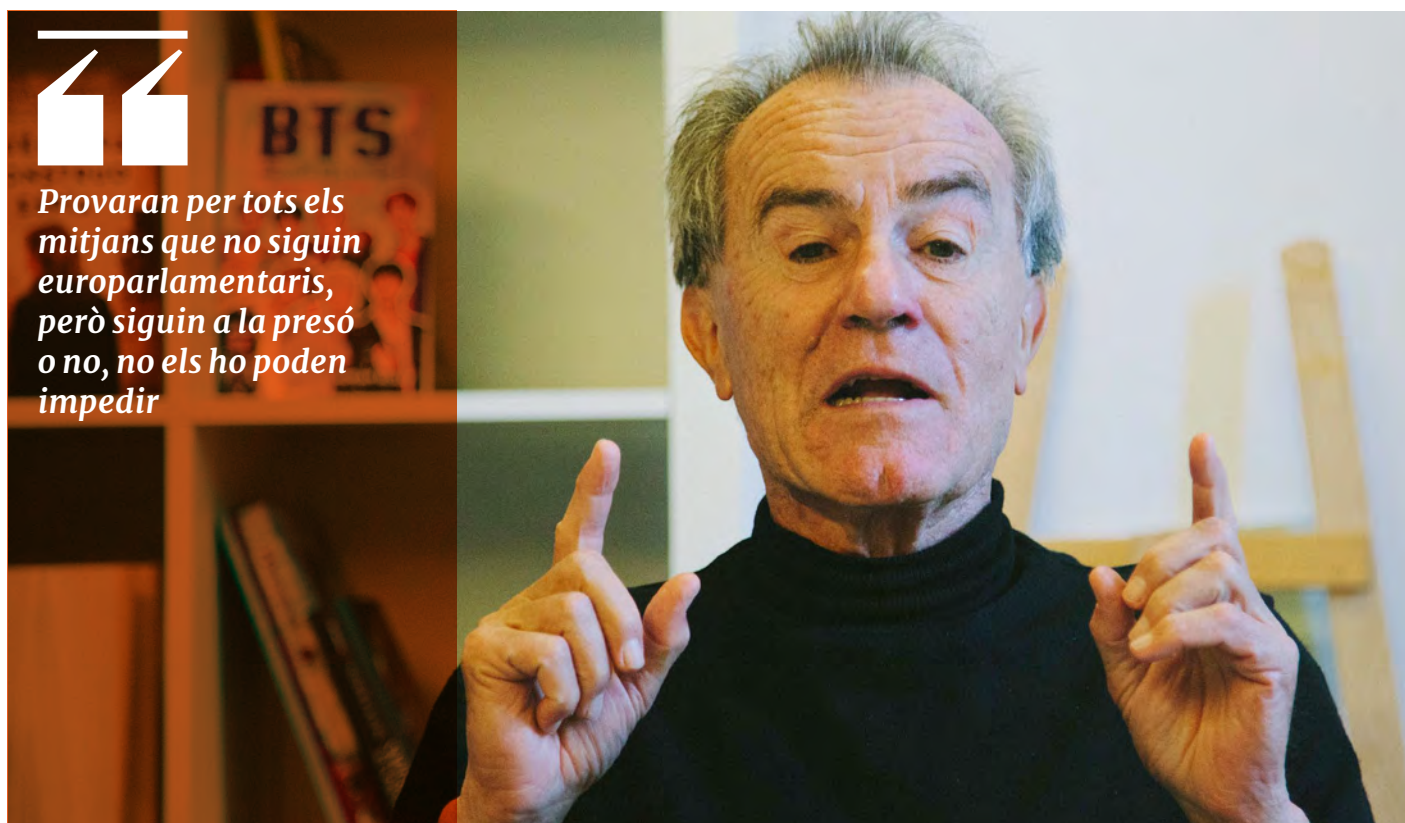
—Vull dir que, en aquest cas, hi ha tres persones que han estat elegides parlamentàries. En la meua interpretació, no se'ls pot impedir de ser-ho. Junqueras ha demanat autorització per a sortir i acudir a la Junta Electoral a jurar la constitució. Jo, si fos ell, plantejaria la posada en llibertat, perquè existeix una circumstància nova, i és que ara és eurodiputat. I si diuen que no, ja hi hauria base per a acudir al Tribunal de Justícia de la Unió Europea.

—De fet, alguns mitjans de Madrid assenyalen que Marchena no deixarà sortir Junqueras per assistir a la Junta Electoral.

—Jo crec que no el deixarà sortir, no. És que en el moment que hagi jurat la constitució davant la Junta Electoral, ja tindrà la condició d'eurodiputat. I llavors Marchena sí que haurà d'enviar el suplicatori al Parlament Europeu i haurà de suspendre el judici. I si hi ha suplicatori, al Parlament Europeu hi haurà un debat polític sobre la instrucció i sobre el judici, abans de la votació. I això sí que seria internacionalitzar el judici, perquè al Parlament Europeu no hi ha qui controla un debat.

—Però Marchena pot prendre decisions en funció de les hipòtesis?

—És clar. Ell vol tancar el judici i deixar-lo vist, escudar-se en el fet que estigui vist per a sentència per justificar-se i donar a entendre que s'ha acabat, que només falta redactar la sentència i ja no s'hi pot interferir. Aquesta serà la seva línia de resistència. De totes maneres, entenc que les defenses de Junqueras preveuran d'acudir al Parlament Europeu i al Tribunal de Justícia de la Unió Europea. I dir-los: 'No hi ha sentència ferma, estic en ple ús dels meus drets civils i polítics, per això m'he pogut presentar, per això he sortit elegit i vostès m'han de deixar que sigui europarlamentari. Ara, si em condemnen, llavors ja es veurà què passa.' I tot això

ELISABETH MAGRE

també ho plantejaren Puigdemont i Comín. Per això penso que serà molt difícil d'impedir que en algun moment aquesta barrera acabi caient i es converteixin en europarlamentaris.

—Impossible?

—Sí, és gairebé impossible que els ho impedeixin. Aquí, la qüestió fonamental és que han estat elegits.

—Però haurien de jurar o prometre la constitució espanyola.

—Això va començar quan els de Bata-suna es van negar a jurar la constitució i aleshores els van impedir de constituir-se com a parlamentaris. Ells van acudir en empara al Tribunal Constitucional, i en una sentència de 1987 l'alt tribunal va dir que aquest requisit era predemocràtic. Ara provaran per tots els mitjans que no siguin europarlamentaris, però siguin a la presó o no, no els ho poden impedir.

—Tot plegat acabarà a Luxemburg?

—Sí. Acabarà entre el Parlament Europeu i Luxemburg. Serà un cas enrevessat, amb molts estira-i-arroses, però tinc

la sensació que això no es pot aturar. No es pot aturar.

—Ja va escriure que Marchena hauria d'haver demanat el suplicatori al congrés espanyol quan Junqueras, Rull, Turull i Sánchez van sortir elegits. Això va ser una ingerència del poder judicial?

—El Tribunal Suprem va fer trampa. A l'escrit que van presentar les defenses de cinc diputats, li demanaven tres coses: l'alliberament, la sol·licitud del suplicatori i, en tercer lloc, la suspensió del judici fins que no es resolgués el suplicatori. Aquest és l'ordre en què es van exposar les qüestions, però el Tribunal Suprem va alterar-lo i va respondre primer a la segona i tercera, i després a la primera, l'alliberament, amb una resposta completament infundada. El problema de la llibertat provisional és que el Suprem no tenia manera de respondre-la, perquè no hi havia risc de fuga ni de reiteració delictiva, per tant, no podia mantenir-los a la presó. Si els posava en llibertat, havia de demanar el suplicatori i suspendre el judici fins que es resolgués. Va argumentar que el judici

ja estava molt avançat i que no es podia demanar el suplicatori i, per tant, era millor que fossin aquí per no 'pertorbar el desenvolupament final del judici', que no és cap motiu per a mantenir la presó provisional. Vull dir, que l'ordre dels factors sí que altera el producte. El tribunal va fer de triler, i en lloc de respondre a les peticions en l'ordre que li havien presentat, el va invertir per justificar la impossibilitat de la llibertat.

—La suspensió dels diputats al final la va executar la mesa del congrés, però després d'haver rebut indicacions del Suprem. Aquí Marchena va trencar la separació de poder?

—Exactament, és dubtós que ho pogués fer. Ell va recomanar l'aplicació de l'article 384 i no és clar que es pogués aplicar, perquè la sentència que va aplicar aquest pretext constitucional tenia molts interrogants i era pensada per a delictes de rebel·lió amb bandes armades. Marchena, com que ho sabia, va imposar la tasca de la suspensió al congrés, tot i que no això li pertocava. És un atemptat contra la separació de poders, perquè no pot

imposar res al parlament. Però Marchena va preveure que li podien donar un calbot en un eventual recurs posterior. Per això va voler que hi hagués un compromís del congrés i el senat i els ho va imposar. Com que aquest és un país amb tan poca tradició parlamentària i amb escassa valoració, es pot fer això. La cosa més normal hauria estat que la mesa li digués: 'Jo no ho faig, això és cosa teva.'

—Amb el judici gairebé vist per a sentència, com valoreu el paper que hi ha tingut Marchena?

—En primer lloc, en opinió meua i això s'acabarà veient al TEDH, Marchena no havia de presidir el judici. Després del whatsapp de Cosidó, a aquest senyor li manca imparcialitat objectiva per a poder ser en aquest judici, no com a president del tribunal, sinó com a membre. Per tant, la seva presidència està viciada des d'un començament. En segon lloc, en les seves intervencions ha intentat de ser molt comprensiu, molt àgil, molt garantista, però la veritat és que ha estat molt parcial en la direcció del judici i no ha dispensat el mateix tracte als testimonis de les acusacions que als testimonis de la defensa. Va permetre al tinent coronel Baena de fer una sèrie de comentaris i valoracions personals que no eren informació de fets, això és inadmissible. I en canvi, quan testimonis de la defensa han fet valoracions els ha tallat de manera immisericorde. O altres decisions tan dubtoses com ara separar el visionament dels vídeos dels testimonis que declaraven, fet que perjudica enormement el dret de defensa.

—Dels escrits de conclusions de les acusacions, us vull demanar per la intervenció del fiscal Fidel Cadena, que va comparar els fets del 20-S i l'1-O amb el 23-F i va encunyar el concepte de 'violència normativa'. Què us va semblar?

—És que no hi ha cap mena de violència. Des del començament s'ha deformat la violència. El delictes de rebel·lió és un delictes imaginari, per això és tan enormement perillós, perquè en aquest cas no és un delictes real. I en un delictes imaginari

no pots marcar els límits. Rebel·lió és un alçament violent i, per tant, hi ha d'haver un alçament i violència, en el disseny de l'operació. L'operació s'ha de dissenyar com un alçament amb la finalitat que no hi hagi resistència, i la violència ha de servir per a dissuadir qui pugui intentar resistir. I aquí no hi ha hagut res d'això. Incidents violents molt petits, pocs, la majoria ocasionats com a conseqüència de la intervenció de les forces i cossos de seguretat de l'estat. Aquí no hi ha hagut violència de cap mena. I la comparació amb el 23-F no és la primera vegada que apareix en aquest procés. És un disbarat. És que al 23-F hi va haver un segrest del congrés, això sí que és un acte claríssim de rebel·lió.

—Les acusacions diuen que els Mossos es van posar del costat del govern per sostenir la rebel·lió, però al mateix temps també utilitzen les advertències de la cúpula del cos per incriminar el govern. No és contradictori, això?

—El tribunal té la decisió presa. Ara, no sé què farà. Sí que és claríssim què farà la fiscalia. No s'ha mogut ni un mil·límetre d'ençà que Maza va presentar la querella. Aquí hi ha rebel·lió, els murs humans van impedir l'entrada de policies als col·legis i el 20-S es va assetjar la Conselleria d'Economia. I tota la violència de la Guàrdia Civil i la policia s'imputa als organitzadors del referèndum. Mentre el cas es mantingui als tribunals espanyols, ells saben que aquí val tot. Però el tribunal haurà d'anar amb molt de compte com redacta la sentència, perquè després sí que hi haurà una instància europea. I allà la cosa és molt més complicada.

—Quina mena de sentència creieu que hi haurà?

—No en tinc ni idea. Els daus ja han estat tirats. La sentència ha de tenir en compte que el cas acabarà al TEDH i això potser els porta a dictar una sentència que s'acosti més a les pretensions de l'advocacia que no pas de la fiscalia. A veure, que la sedició combinada amb la malversació són uns quants anys, però hem vist clarament el canvi de to de l'advocacia.

El delictes de rebel·lió és un delictes imaginari, per això és tan enormement perillós

El tribunal haurà d'anar amb molt de compte com redacta la sentència, perquè després sí que hi haurà una instància europea

Mentrestant, May continuarà al càrrec, de la mateixa manera que ho va fer David Cameron, que va governar tres setmanes després d'anunciar que plegaria. EFE

La successió de Theresa May dóna pas a una nova etapa del Brexit no pas menys incerta

L'Aravot Aquestes setmanes vinents serà elegit el nou primer ministre britànic

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Theresa May ha dimitit de primera ministra del Regne Unit, després de perdre tres vegades la votació de l'acord del Brexit al parlament de Westminster i sense possibilitats que fos aprovat en una altra.

Ho va anunciar fa dues setmanes, però el procés per a elegir el successor comença avui, amb la formalització de la renúncia com a cap del Partit Conservador i com a primera ministra, i

durarà entre sis setmanes i vuit.

Mentrestant, continuarà al càrrec, de la mateixa manera que ho va fer David Cameron, que va governar tres setmanes després d'anunciar que plegaria, una volta fet el referèndum del Brexit.

D'acord amb el calendari, els candidats a ocupar tots dos càrrecs es poden presentar fins dilluns. Si només n'hi hagués un, seria elegit automàticament, però això és poc probable, perquè ja hi ha onze 'tories' que sembla que s'hi volen presentar. Ara,

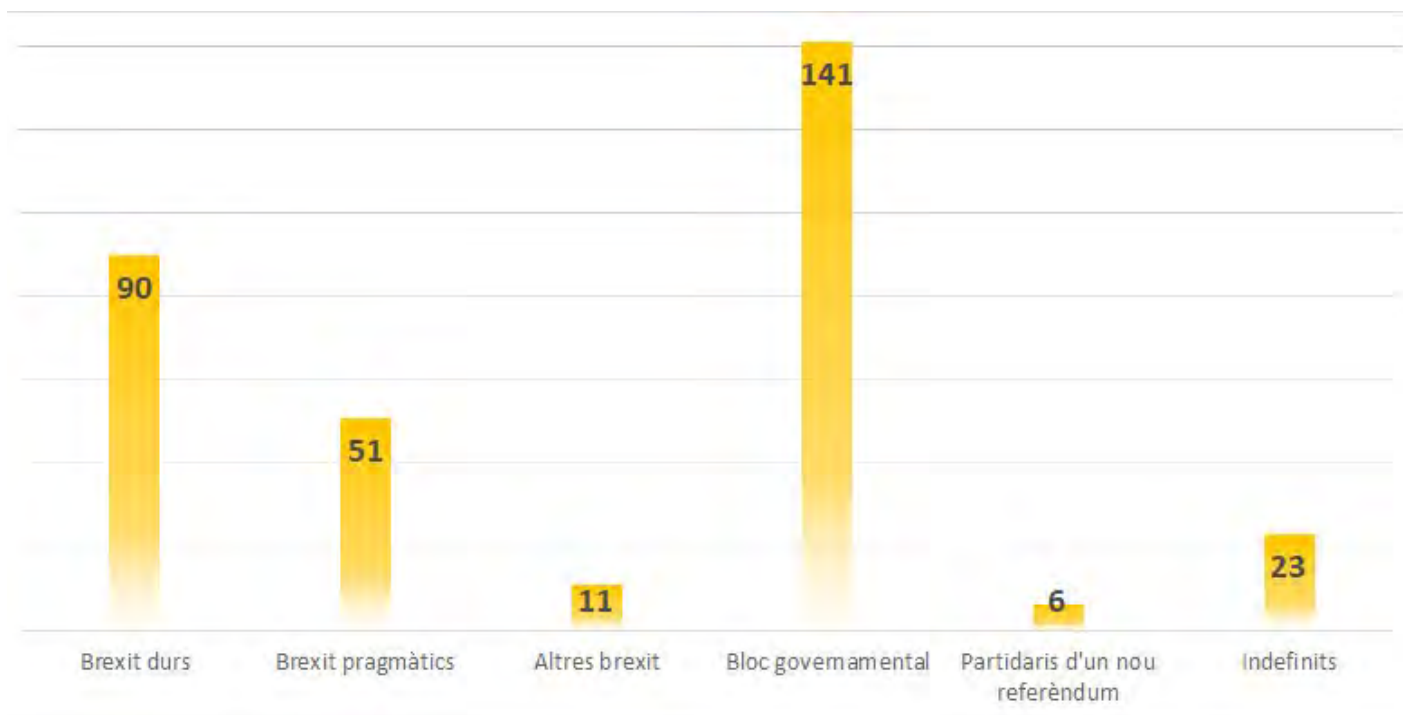

Els candidats a ocupar tots dos càrrecs es poden presentar fins dilluns

necessitaran l'aval formal de vuit diputats conservadors.

A partir del dia 10, els 313 diputats conservadors aniran descartant aspirants amb un seguit de votacions. Els candidats hauran d'obtenir el 5% dels vots (17 diputats) per passar de la primera ronda i el 10% (33 diputats) per superar la segona; i així successivament fins que només en quedin dos, a final de mes.

Seguidament, tots els militants del partit (124.000) podran votar entre ambdós candidats i a mitjan juliol es proclamarà el nou cap del

Sectors del grup conservador a Westminster al qual ha tingut accés The Financial Times. vw

partit i, per tant, el nou primer ministre britànic. Abans de les vacances d'estiu (final de juliol), s'anunciarà el nou dirigent, que assumirà els càrrecs.

Els aspirants a primer ministre

Theresa May, que ha mirat de gestionar la sortida del Regne Unit de la Unió Europea, va ser partidària de mantenir-s'hi. La major part de les crítiques que ha rebut han provingut del sector més euroscèptic, que li ha retret una posició negociadora massa feble. Gairebé tots els qui la volen substituir són de la línia més dura, partidaris de sortir de la UE tant si com no.

Els diputats dels partits britànics són molt independents i és habitual que dos membres del mateix partit votin d'una manera diferent. Els parlamentaris s'agru-

Theresa May, que ha mirat de gestionar la sortida del Regne Unit de la Unió Europea, va ser partidària de mantenir-s'hi

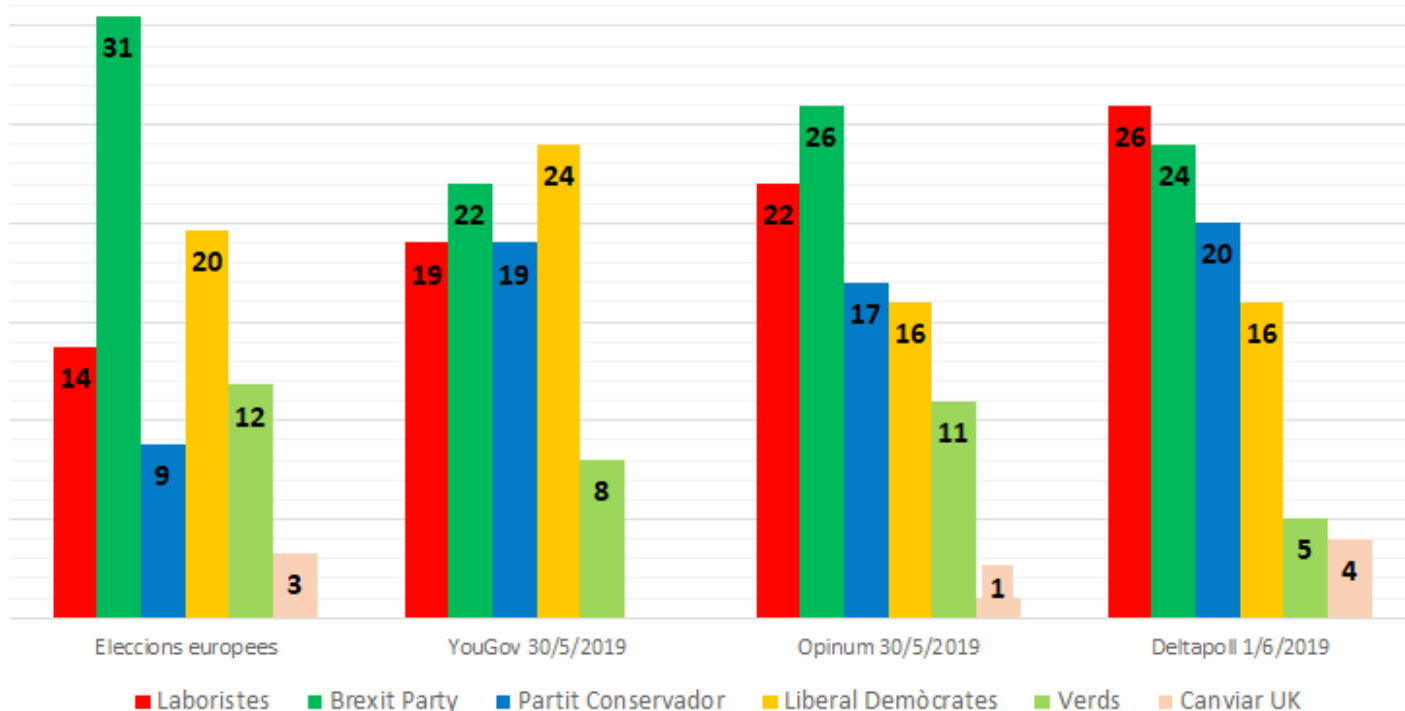
pen en famílies i solen votar d'acord amb la seva, per bé que alguns no en segueixen les instruccions o formen part de més d'una.

El grup més nombrós és el del bloc governamental, que correspon majoritàriament a diputats vinculats a l'executiu, bé amb càrrecs ministerials, bé amb càrrecs oficials del partit. Dins el govern, s'hi inclouen ministres i secretaris, i representen 141 diputats de 313. Entre aquests, hi ha candidats a primer ministre, com Michael Gove, un dels que té més possibilitats. Ministre de Medi Ambient, és un dels artífexs de la campanya del Brexit; s'ha mantingut lleial a May, tot i que ha expressat temor sobre el rumb del país.

En aquest grup fidel a la primera ministra també hi ha Jeremy Hunt, ministre d'Afers Estrangers, que

ha passat de ser partidari de romandre a la UE a voler-ne sortir per 'l'actitud "arrogant" de Brussel·les en les negociacions'; i també Andrea Leadson, defensora molt contundent del Brexit i dirigent dels conservadors al parlament fins el 22 de maig.

El segon grup més nombrós entre els conservadors és el dels partidaris més intransigents del Brexit, és a dir, els més bel·ligerants amb May, alguns dels quals s'oposen a qualsevol mena acord. Una de les cares més visibles és el polèmic Boris Johnson, ex-ministre d'Afers Estrangers i ex-batlle de Londres, l'altre artífex de la victòria del Brexit, juntament amb Gove, que no ha cessat de criticar l'estratègia de May en les negociacions. Molt popular entre les bases, amb un estil barroer (és el preferit de Trump), és un dels aspirants

Resultat de les eleccions europees al Regne Unit i de les enquestes més recents. vw

amb més opcions. Tanmateix, una part de l'electorat i dels diputats conservadors el critiquen durament, perquè no s'avenen ni amb les seves formes ni amb les seves preses de posició.

Dins el mateix grup, els altres candidats més coneguts són Dominic Raab, ministre del Brexit durant quatre mesos i partidari d'una sortida dura, i Sajid Javid, ministre d'Interior, de l'ala més conservadora del partit (i devot de Margaret Thatcher).

A més, hi ha un grup, d'una cinquantena de diputats, que barreja diputats favorables a romandre a la UE i a sortir-ne; accepten el resultat i volen una sortida negociada. En darrer lloc, a banda més euroscèptics que no s'han situat en cap grup i els qui no s'han definit, trobem uns quants diputats partidaris de fer un altre referèndum del

Brexit, i que tenen per candidat Sam Gyimah, ex-ministre d'Universitats.

Un nou sistema de partits

El cap de l'oposició, el laborista Jeremy Corbyn, vol que qualsevol que assumeixi el càrrec de primer ministre convoqui eleccions immediates per deixar 'que el poble decideixi el futur del país'.

Però difícilment hi haurà eleccions abans de la sortida de la Unió Europea, que s'ha de fer abans del 31 d'octubre. El sistema polític s'ha capgirat aquests darrers mesos, amb el Brexit com a eix central del debat públic. N'han sortit perjudicats els dos grans partits, conservadors i laboristes, que són més ambigus en aquesta qüestió.

A les eleccions europees, si bé tenen una participació baixa i amb molt vot de càstig, va guanyar el Partit del Brexit,

El cap de l'oposició, el laborista Jeremy Corbyn, vol que qualsevol que assumeixi el càrrec de primer ministre convoqui eleccions immediates

el nou partit de l'euroscèptic Nigel Farage, clarament partidari del Brexit; la segona força van ser els liberals, que demanen fermament que es repeteixi el referèndum sobre la sortida de la Unió Europea. Els conservadors van ser cinquena força, amb menys d'un 10% dels vots.

Els problemes per als conservadors i els laboristes són clars, segons les enquestes. Només un 45% dels qui el 2017 van votar els *tories* ara hi tornarien; en canvi, un 38% diu que votaria el Partit del Brexit i un 11% els liberals.

Així mateix, només un 47% tornarien a votar els laboristes. Un 27% es decantaria pels liberals i un 11% pels Verds. El laborista Alastair Campbell, ex-portaveu de Blair, fins i tot va ser expulsat del partit per haver dit que havia votat els liberal-demòcrates. Segons una enquesta, un 41% dels

La substitució de May, més que el final del problema, serà només la continuació d'una situació incerta. EFE

mil·lions de militants laboristes (512.000) van votar una candidatura diferent a les europees. Entre els conservadors, aquest percentatge s'enfila al 67%.

La major part de partidaris de romandre a la Unió Europea van votar els liberals; per contra, entre els favorables a sortir-ne van votar el Partit del Brexit. Cal veure si la intenció canvia una vegada resolt l'encaix del Regne Unit a Europa o, per contra, la política britànica tal com la coneixem fa un tomb irreversible.

Un altre referèndum?

L'escenari encara és incert malgrat la substitució de Theresa May, perquè no sembla que hi hagi cap acord que satisfaci la majoria del parlament britànic. Els britànics voldrien el benefici econòmic sense complir les obligacions

associades: la contribució, la lliure circulació de persones i la prevalença de el Tribunal de Justícia de la Unió Europea.

Però Brussel·les considera indissociables les quatre llibertats (lliure circulació de mercaderies, capitals, persones i serveis) i es veu molt difícil un encaix que satisfaci totes dues parts.

Corbyn, cap dels laboristes, que podria facilitar l'aprovació de l'acord, vol mantenir el Regne Unit al mercat comú, però això no és acceptat pels qui volen recuperar el control de la circulació de persones. Alhora, una part molt important dels laboristes demana fermament una altra votació.

Cal afegir-hi el conflicte sobre la frontera irlandesa, també de mal resoldre. Els unionistes s'oposen frontalment a un estatus especial per al Nord d'Irlanda, perquè

El nou primer ministre haurà de fer equilibris, de la mateixa manera que ho ha fet May, perquè Westminster tampoc no accepta una sortida sense acord

pensen que viola la integritat territorial; en canvi, la majoria de nord-irlandesos, que van votar a favor de romandre a la UE, no volen cap mena de frontera amb la República d'Irlanda, una mesura que podria afavorir una reacció a favor d'un referèndum d'unificació.

El nou primer ministre haurà de fer equilibris, de la mateixa manera que ho ha fet May, perquè Westminster tampoc no accepta una sortida sense acord. El parlament podria demanar

eleccions abans en lloc d'acceptar un Brexit sense acord, i això podria implicar un canvi de majories. Tanmateix, si la societat és dividida entre romandre a la UE i sortir-ne, també és dividida sobre si cal fer eleccions o un segon referèndum.

Per tant, sembla que la substitució de May, més que el final del problema, serà només la continuació d'una situació incerta que pot arribar al 31 d'octubre encara amb totes les incògnites per resoldre. ■

AMADEU CUITO

‘Com deia Xammar, la necessitat present i urgent de Catalunya no és de diàleg, és de llibertat!’

Entrevista al ‘fill predilecte’ d'Eugeni Xammar, ara que es publica ‘Cartes d'un polemista (1907-1973)’

ALBERT SALMÉ

ANDREU BARNILS

Cartes d'un polemista (1907-1973) (Quaderns Crema), d'Eugeni Xammar, acaba d'arribar a les llibreries. En aquest volum, s'hi apleguen gairebé setanta anys de cartes del reconegut i mai prou llegit periodista, traductor de l'ONU i diplomàtic de carrera Eugeni Xammar

(1888-1973). Molt influent durant el primer terç de segle XX, la repressió franquista el va tenir silenciats, fins que les seves memòries, 60 anys d'anar pel món, es van publicar als anys setanta i fou descobert per noves generacions. Ara Quaderns Crema publica la correspondència de Xammar amb Josep Carner,

Joan Alavedra, Francesc Macià, Joan Estelrich, Salvador de Madariaga, Lluís Montanyà i Josep Tarradellas, entre més, aplegades per Xavier Pla (1966), doctor en lletres per la Universitat de la Sorbona i professor de literatura a la Universitat de Girona. L'epíleg del llibre és de l'advocat i economista Amadeu Cuito (1936),

Feia gràcia que Xammar fos conservador perquè no conservava res

Xammar va entrar en polèmiques perquè tenia arguments, i sabia la ciència dels arguments

que va conèixer Xammar durant més de trenta anys i que el va recuperar com a periodista als anys setanta. VilaWeb ha entrevistat Cuito, president de la Societat d'Amics de Marcel Proust i autor de *Memòries d'un somni*, *El jardí sense temps* i *Contes d'un carrer estret*, a la casa preciosa que té a Barcelona aquest fill de l'exili retornat fa anys.

—Xammar diu a les seves memòries que vós sou el seu fill predilecte. Per què?

—Perquè li vaig donar l'oportunitat de tornar a aparèixer després de tants anys. Vaig tornar dels EUA, amb quatre calés, i se'm va ocórrer la idea de fer el segon Mirador, que fèiem a París, amb l'Armand Carabén. El distribuïem clandestinament cap dins. Xammar va dir que sí. Això de 'fill predilecte' és perquè va estar molt agraït. Ja era amic del meu avi, del meu pare, i a mi em va veure néixer, pràcticament. El conec de tota la vida. El meu avi el tractava de vostè. El meu pare, de vós. I a mi, de tu. El meu avi és el que el va començar a fer escriure a la Publicitat, en castellà. Amb el pare eren amics de colla, com Manuel Raventós i Carner. I jo era el *sinistroso*. Em trobava massa d'esquerres. Li vaig donar aquesta oportunitat de tornar a escriure articles, i ell estava molt content de poder dir allò que duia al pap. S'havia quedat en silenci. Quan parlo de Xammar és com parlar de la família i m'obliga a recordar la infància, l'adolescència, els anys de l'exili, Perpinyà. La seva dona, Amanda, ens duia a la platja a banyar-nos. Amanda era un personatge fantàstic. Simpatiquíssima. Estrafolària. Carregada de gossos i gats.

—Expliqueu que, de Xammar, us en xocava que hagués viatjat tant i que fos tan obert de mires, i alhora que fos socialment tan conservador.

—És que era conservador. Com Josep Pla. Hi ha un paral·lel. Eren tots dos uns dandis mudats i ambiciosos, fills de famílies que havien anat a menys. En el cas de Xammar, molt més a menys. No tenia propietats. Però tots dos conservadors, liberals i catalanistes. I a la

correspondència també hi surt, això. I feia gràcia que Xammar fos conservador perquè no conservava res. Estava pelat com una serp. Però de mentalitat era un home conservador.

—A l'epíleg diu que, llegint les cartes, heu recuperat el to i l'escriptura de Xammar. Cosa que no es veu a les seves memòries.

—Sí. De fet, les memòries no les va escriure ell. Quan llegeixes els seus articles, o fins i tot les cartes, t'imagines que són escrits a raig. És el to Xammar. Passa que això és completament mentida perquè escrivia d'una manera meticulosa i molt pensada. I revisava, i reescribia. Després la seva mà feia que semblés que era a raig. Però no ho era. Era molt argumentat. I les coses no eren mai dites debades. Eren totes molt pensades.

—Cartes que us hagin agradat més?

—Aquestes cartes les va començar a reunir en Joaquim Torra, ara president. És un noi molt simpàtic, i li vaig dir que es ficava en un embolic, perquè ell no es d'aquest món. S'hi ha trobat i ja ha estat. Un dia va trucar a la porta, jo no el coneixia de res. Però ell sabia que havíem estat molt amics de la família, i que jo tenia cartes, i en coneixia la història. Per tant, recordo sobretot les cartes que enviava al meu pare. N'hi ha un pilot. Cartes poc interessants són les que parlen de la professió. Aquest cobra tant la línia. Aquest cobra tant. Una cosa més domèstica. I n'hi ha de molt divertides. Perquè ell era divertidíssim. Quan entrava a la casa de Perpinyà, hi entrava l'alegria. Feia riure tothom. Feia acudits. I això es nota, per exemple, amb la història de les sabates amb la Mercè Rodoreda. Va a casa de la Rodoreda i l'Obiols a Ginebra i s'hi deixa les sabates. Troba els motius més petits per a divertir-se ell i divertir els altres.

—Eugeni Xammar, polemista.

—És el títol del llibre. I és molt bo. I per què és bo? Perquè posa de manifest un tema essencial, que és la polèmica. Abans de la guerra Xammar no era tan polèmic com Pla. Entre altres coses,

L'única cosa que no va perdonar mai en Xammar és que abusessin de la seva confiança

ALBERT SALME

perquè ell no va escriure mai a sou de ningú, com Pla, que va escriure a sou de Cambó. Xammar era conegut com a periodista de guerra, des de Londres, Berlín, París. Els polítics s'insulten entre ells, però això no són polèmiques. Les polèmiques són argumentades. I Xammar ho és. Ramon Barnils ho va dir: és un temible polemista. Sobretot després de la guerra, Xammar va entrar en polèmiques perquè tenia arguments, i sabia la ciència dels arguments. Després fa de traductor, no escriu enlloc, fins que jo vaig fer aquells números de Mirador. Coneixent Xammar, li vaig proposar d'escriure-hi articles. I ho va fer. Com deia ell: aquest el porto al pap. Els tres articles van tornar a crear polèmica: un el va dedicar a Destino, i el va titular *l'Apoteosi del provincialisme*. El segon, el va fer contra Sentís i Carles Agustí. I el tercer era sobre Serra d'Or. *Reflexions d'un lector de Serra d'Or*.

—**Al'epíleg feu fa un paral·lelisme entre Eugeni Xammar i els jueus.**

—Dic que hi ha paral·lelisme entre Xammar i Shama, cognom jueu, però això

és un error total. Xammar és un nom català antic, que no té res a veure amb Shama. Però se'm va ocórrer. I és clar, vaig pensar, que aquest home és jueu. Com una casa. Perquè l'esperit, la ironia, l'humor, és un humor jueu. No és un humor català ni francès. En l'entrevista a Adolf Hitler que Xammar va fer l'any 1923 (!), escriu: 'Hitler riu, jo també, però no tan de gust.' Típic humor jueu. O el títol del llibre de memòries. *60 anys d'anar pel món*. Jueu errant que té el mite de la Terra Promesa, que és l'Ametlla del Vallès, Catalunya. Hi ha tantes similituds. Aquesta cosa del poliglòt que corre pertot arreu. L'home que parla anglès millor que els anglesos. Francès, millor que els francesos. Parlava els idiomes d'una manera col·loquial, precisa.

—**A les cartes, s'hi veurà el polemista?**

—En algunes. Les cartes no van contra ningú. Diuen coses agudes, i mosseguen, però és una altra cosa. Ataca fort en Miravittles. I després li diu, vine a sopar. O la relació amb Josep Pla. Pla es va tornar franquista perquè era amic d'en Cambó. Per tu faràs. Jo continuaré

dient el que penso. I la prova és que Pla no va respondre als articles. Va quedar mut. Se li va tirar a sobre, però després anaven a sopar junts. L'única cosa que no va perdonar mai en Xammar és que abusessin de la seva confiança. A partir d'aquell moment, trencarà. Assia és un altre cas. Eren amics. Augusto Assia es va fer franquista, però no el va enganyar. Va anar de cara.

—**Una pregunta sobre el moment actual. Com el veu, el senyor Cuito?**

—Com el veig? Ara et donaré una cita de Xammar que la trobo perfecta. Aquesta cita surt a l'últim article de Xammar que et deia: *Reflexions d'un lector de Serra d'Or*. En aquella època també hi havia diàleg. Tot anava de diàleg. I la revista Serra d'Or parlava de diàleg seriós i d'aprofundir. I Xammar diu: 'Santa Paraula! M'agafaria ganes de riure si no fos que de sentir a parlar de diàleg, en castellà *dialogo*, ja començo a estar-ne tip, i fastiguejat. La necessitat present i urgent de Catalunya no és de diàleg, és de llibertat.' És Xammar típic. Doncs això penso del moment actual. ■

L'independentisme mira de recompondre's abans d'un cisma electoral

Generalitat Torra i Aragonès tanquen files per solidificar l'acció de govern

Quim Torra i Pere Aragonès, en la reunió de dimarts del govern. ACN

ODEI A.-ETXEARTE

Les eleccions no figuren al calendari del govern, però la situació incerta de la sentència del Tribunal Suprem les pot precipitar. I l'independentisme vol estar preparat per entomar-les. Quim Torra va acordar amb Pere Aragonès de descartar un avançament electoral, segons diverses fonts consultades per VilaWeb, i així ho va assegurar el president de la Generalitat

quan feia balanç del primer any al govern. Després del 28-A i del 26-M, Torra s'ha proposat d'evitar una convocatòria electoral avançada, vol desfer-se de la imatge de president interí, i pretén que el govern reivindiqui a partir d'ara la seva obra concreta més enllà del futur del procés. Però la sentència del Tribunal Suprem contra els presos polítics i la resta d'encausats pot capgirar-ho tot i abocar el país a les urnes, encara que el govern no ho vulgui. Per això, el principal desafiament

que ha assumit Torra és que l'independentisme arribi a les pròximes eleccions, si guin quan siguin, amb un nou full de ruta acordat, i havent exhaurit les possibilitats de negociació amb el govern espanyol. Aconseguir la tan citada unitat estratègica entre tots els actors és el sentit últim que ha assumit el mandat de Torra, marcat fins ara per la fracassada investidura de Puigdemont, per la repressió i per la dispersió tàctica de tots els actors de l'independentisme.

Aconseguir la tan citada unitat estratègica entre tots els actors és el sentit últim que ha assumit el mandat de Torra

Quim Torra, amb Marcel Mauri i Elisenda Paluzie, el dia que va declarar al TSJC. ACN

El president de la Generalitat no aspira només a acordar una resposta puntual a les possibles condemnes, sinó que la vol circumscriure en una nova planificació compartida per a continuar el procés amb la lliçó apresada, una vegada constatatats els límits de l'acció institucional unilateral durant l'octubre del 2017 i de l'organització de la societat civil davant un estat tancat en banda a negociar amb la Generalitat. Un consens que, fins ara, els partits i les entitats no han estat capaços de bastir malgrat haver-ho provat. Arribar a les sentències sense aquesta unitat podria abocar JxCat i ERC a disputar-se definitivament l'hegemonia electoral sense un mínim horitzó compartit en el camí a transitar i, per tant, ajornar un futur intent per a aconseguir la independència i consolidar això que la CUP denuncia com un

La possibilitat d'un horitzó electoral a prop, doncs, no s'esvaeix

retorn a l'autonomisme amb el govern de Torra.

La represa de la unilateralitat com a via d'acció torna a ser sobre la taula. La defensen sense equívocs l'ANC i la CUP al mateix temps que avança la lectura que caldria una nova pantalla democràtica per a legitimar-la, tenint en compte que les forces independentistes no van arribar al 50% dels vots el 21-D i que van vorejar-lo a les eleccions europees. A més, l'ANC ja s'ha desmarcat de la possibilitat d'un nou referèndum unilateral, després de la deslegitimació que ja ha patit l'1-O. Ho deia fa setmanes la seva presidenta, Elisenda Paluzie, **en aquesta entrevista a VilaWeb**, on també defensava que s'hauria d'implementar la independència si l'independentisme obtenia la majoria dels vots a les eleccions catalanes. Per la seva banda, Òmnium ha centrat

els esforços a impulsar 'Som el 80%', en un intent d'ampliar la majoria contrària a la repressió i favorable a una solució dialogada per al conflicte polític.

La possibilitat d'un horitzó electoral a prop, doncs, no s'esvaeix. I força JxCat i ERC a obrir el meló dels candidats, un relleu de lideratges que Jordi Cuixart fa mesos que va reivindicar com a necessari amb la convicció que no es pot governar un país des de la presó o l'exili. El cap de files d'ERC al congrés espanyol, Gabriel Rufián, ha estat el primer a proposar el nom de qui creu que seria el millor candidat per a la seva formació: Joan Tardà. En una entrevista a Eldiario.es, Rufián també datava les eleccions al febrer de l'any vinent. Divereses fonts del partit situen el seu pronunciament com una opinió personal, que arriba en un context en què no s'ha

Torra preveu que el govern presenti el pressupost del 2020

Caldrà veure si, un cop investit, Sánchez propicia un acostament que ara sembla inviable

abordat formalment què passarà si es compleix el temor intern que Oriol Junqueras sigui inhabilitat a la tardor pel Tribunal Suprem. Ara bé, Rufián movia fitxa pública quan és inqüestionable el pes que ha adquirit Pere Aragonès com a adjunt a la presidència d'ERC i com a vice-president del govern amb l'aval de Junqueras, mentre que Roger Torrent ha bastit la seva figura institucional des de la presidència del parlament, amb una agenda institucional pròpia que l'ha portat aquesta setmana al País Basc. Totes les fonts consultades convenen que l'última paraula sobre el nom del cap de cartell la tindrà, en qualsevol cas, Junqueras.

Al marge de la incògnita del candidat, ERC compta amb una fortalesa organitzativa i com a marca electoral que JxCat no té. Carles Puigdemont s'ha proposat d'endregar l'espai polític i convertir JxCat en un partit, tal com **va avançar VilaWeb**. L'enèsim intent de refundar l'organització s'albira ja com l'última hora de la veritat, després d'haver aconseguit

ERC l'hegemonia municipalista el 26-M en nombre de vots i de regidors. Ara bé, l'objectiu de Puigdemont no és tan sols posar fi a la dispersió de sigles del seu espai (JxCat, PDECat, Crida Nacional per la República) sinó veure si és viable recosir els dos principals sectors que el formen. És a dir, el sector més afí a ell (el que comanda JxCat i la Crida, amb Elsa Artadi, Albert Batet, Miquel Buch, Damià Calvet i Gemma Geis, que també ocupa la meitat de la direcció del PDECat, amb Míriam Nogueras al capdavant) i el moderat, liderat per Marta Pascal i Carles Campuzano, entre més. Aquest últim podria acabar constituint-se com a partit amb l'aspiració d'aglutinar l'antic vot convergent que s'hauria quedat orfe. En aquest intent d'unió, Artur Mas podria tenir-hi un paper clau, com a pont entre els uns i els altres, després del seu retorn a primera línia en campanya electoral. A Mas també el situen a les travesses com a possible futur candidat, tenint en compte que la seva inhabilitació pel 9-N acaba al febrer. Però tot és obert.

Puigdemont diu que no té 'gens d'interès' a tornar a ser cap de cartell mentre enfila el trànsit cap al Parlament Europeu. De moment, el dirigent de JxCat ha traslladat el conflicte polític amb Oriol Junqueras i Toni Comín, i preveu batallar els seus drets com a eurodiputat electe fins al Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Quan deixi l'escó al parlament, s'esvairà definitivament la promesa de JxCat de restituir-lo, després d'haver estat suspès per la cambra sota les ordres del Tribunal Suprem. JxCat i el PDECat abordaran definitivament el seu futur a partir del 15 de juny, quan s'hagin constituït els ajuntaments. Fins aleshores, JxCat i ERC s'han emplaçat a prioritzar els acords a les ciutats de més de 25.000 habitants i a les diputacions, per evitar que les lògiques locals desgastin l'executiu i la persecució unitat estratègica.

Mentrestant, Torra preveu que el govern presenti el pressupost del 2020. Provaran, novament, de desfer-se de la pròrroga pressupostària, que encotilla l'acció de

l'executiu. No els serà fàcil, però JxCat, ERC i la CUP han recuperat la majoria efectiva independentista al parlament, i quan Puigdemont i Comín renunciïn als seus escons, els dos socis tornaran a sumar més que la resta de l'oposició si la CUP s'absté. El govern també pretén d'obrir una nova via de diàleg amb el futur govern de Pedro Sánchez, però aquesta vegada l'aritmètica parlamentària al congrés espanyol no permetrà a ERC i JxCat de fer tanta pressió com abans del 28-A. Ara per ara, no hi ha hagut cap gest del PSOE, sinó més aviat al contrari. La suspensió dels presos polítics com a diputats al congrés espanyol i com a senador, en el cas de Raül Romeva, a més de l'informe final de la fiscalia espanyola i de l'advocacia de l'estat al Tribunal Suprem, allunyen el PSOE encara més de la Generalitat. Caldrà veure si, un cop investit, Sánchez propicia un acostament que ara sembla inviable i que forçarà l'independentisme a consensuar un nou itinerari que no pot donar per fet cap acord amb Madrid. ■

ALFONS I FRANCESC ESTEVE

‘És el moment de superar la situació de subordinació lingüística al País Valencià’

Entrevista als autors del llibre d'anàlisi i de proposta
‘Igualtat lingüística. Capgirar el desús i la subordinació’

N.C.

NÚRIA CADENES

Un llicenciat en dret i l'altre en filologia, Alfons Esteve (Xàtiva, 1968) i Francesc Esteve (Xàtiva, 1965), fa anys que es dediquen a l'anàlisi i l'assessorament lingüístic. I a la defensa pràctica dels drets en aquest camp. Tots dos treballen al Servei de Política Lingüística de la Universitat de

València i són coautors, entre més, dels llibres *El nom, la unitat i la normalitat: informe sobre el reconeixement del català com a llengua oficial i pròpia del País Valencià* i *Drets cap a la normalitat*. Del projecte lingüístic d'Acció Cultural del País Valencià, i juntament amb l'entitat cívica, els germans Esteve n'han fet ara un llibre,

que ha editat Onada i on queda recollida, fil per randa, una proposta per a una llei d'igualtat lingüística. I expliquen que amb aquesta proposta es podria revertir l'actual situació de regressió. Duu un títol explícit, *Igualtat lingüística. Capgirar el desús i la subordinació*, i reclama atenció. I posada en pràctica.

En el marc legal actual de la Constitució espanyola, i de la interpretació que se n'ha fet, no hi ha igualtat lingüística

La Llei d'igualtat LGTBI aprovada per les Corts valencianes ens ha servit de model

—Presenteu un llibre que és, de fet, una proposta de llei: què ha fet necessari aquest plantejament?

—Alfons Esteve: Pensem fer la llei, i l'explicació (per què el llibre va més enllà de la llei), per la situació en què ens trobem i que cal començar a superar. És una situació de subordinació del català i cal fer polítiques actives que la revertisquen. Pensem que cal una nova llei. L'actual té trenta-cinc anys, està feta amb els condicionants d'aquell moment i tenia (té, perquè està en vigor) moltes mancances. Hi ha d'haver una llei que regule tots els àmbits socials i que tinga mesures pràctiques i efectives per a començar a capgirar aquesta situació. Amb l'actual llei no n'hi ha prou per a garantir els drets dels valencianoparlants, no garanteix la igualtat.

—Una de les qüestions que poseu sobre la taula és que, actualment, no és que no s'avanci sinó que es va endarrerar.

—Francesc Esteve: Actualment, tal com està la situació, juguem a perdre. No podem guanyar mai en cap cas. Estancar-nos ja seria positiu. I les dades que donem, que són oficials, són prou significatives: per exemple, passar del 61% de gent que es declara valencianoparlant el 1992 al 50,9%... Són 10 punts menys. Això, en la competència declarada. En la gent que l'entén, del 83,2% el 1992 al 72,4% el 2015 també és una baixada. Retrocedim en habilitats declarades d'ús, les més bàsiques. Pugen les acadèmiques, per la força del sistema educatiu: la gent que diu que sap llegir-lo i que el sap escriure. Això ens porta a la llatinització del valencià. En l'ús, la reculada és fortíssima. Les enquestes parlen de vint punts, en alguns casos. Les dades són realment preocupants. No es pot confiar tot a l'escola com s'ha fet fins ara. No ho resol.

—Ja s'ha demostrat.

—A. E.: Ho deia l'informe de l'STEPV: el 2016, hi havia un 30% d'ensenyament en valencià. Al ritme actual, arribaríem al 50% l'any 2094! Però és que hi ha un desequilibri bestial, no hi ha continuïtat:

es comença prou bé a l'escola infantil, a l'ESO ja baixa, quan s'arriba al batxillerat i els cicles formatius la baixada és increïble i després, en la universitat, depèn d'on caigues. Una altra qüestió: hi ha desigualtats immenses entre comarques, amb una gran discontinuïtat territorial que crea blocs diferents. Al sud, sobretot. I forats a les grans ciutats. Una altra: la disfunció sistema públic/sistema privat: sembla que només siga una cosa del sistema públic i que el privat n'estiga exempt absolutament, com si no tinguera cap obligació respecte de la llengua oficial i pròpia.

—La qüestió terminològica també és important: en el seu moment, vàreu insistir per canviar el concepte de 'requisit' lingüístic pel de 'competència', pel que fa a l'accés a la funció pública, i ara parlem d'igualtat lingüística.

—F. E.: El terme 'requisit' reforça la visió de simple exigència administrativa, igual com una pòlissa que cal adjuntar al teu currículum simplement per a passar i de la qual després ja et pots oblidar. Com el certificat mèdic o el de penals. I, a més a més, negatiu: és una trava. El terme 'competència', al contrari, posa l'èmfasi en la qüestió important: no que tingues el paper sinó la competència. Si tu has d'exercir, convé que sigues competent, que pugues parlar, atendre, escriure en les dues llengües oficials. El paper ens interessa menys: ens interessa l'aptitud. Només la competència es transformarà en ús, el requisit es transformarà en un paperet que s'arxiva.

—A. E.: I volem que la competència es demostre en el moment que es fa l'accés a la funció pública. Proposem que alguna de les proves, dels tres o quatre exercicis que s'han de superar en aquest accés, s'haja de fer en valencià. La idea és demostrar que aquella feina que faràs en el futur, pots fer-la perfectament en català.

—F. E.: Per exemple, a l'ensenyament, que és l'únic lloc on actualment hi ha l'exigència de demostrar el coneixement del valencià, la gent s'aprèn els temaris en castellà i els recita; el valencià és un

N.C.

simple 'ací tinc el títol', sense cap connexió amb les coses que un professor ha de demostrar que sap i que fa. Si has de ser professor i has de dominar les dues llengües, demostra'm en l'oposició que les domines.

—**Igal com en tot.**

—F. E.: És clar. Igual com tens un títol que demostra que ets químic i després has de fer una oposició per demostrar com apliques els teus coneixements a l'ensenyament.

—**Per què heu triat el terme d'igualtat lingüística a l'hora de posar etiqueta a la llei?**

—A. E.: El terme no és nostre, ix en un estudi sobre els usos lingüístics a les universitats públiques valencianes, coordinat per Rafael Castelló i Artur Aparici. Plantegen que, vistes les dades, si volem avançar s'ha d'establir un nou sistema. I comencen a parlar d'igualtat lingüística. A més, és un terme neutre,

un concepte positiu i ampli amb el qual avui ningú no pot estar en contra, més enllà de sectors molt de l'extrema dreta. I defineix molt bé les relacions, com ha passat en les reivindicacions del feminisme o contra el racisme. Creiem que es pot aplicar molt bé a la llengua.

—F. E.: I facilita moltíssim la comparació: per què no és igual la meua? Per què eixa persona pot ser atès en la seua llengua i jo no?

—**Hi ha una situació de discriminació que així es visibilitza.**

—F. E.: La càrrega de la prova, diguem-ne, cau sobre l'altre. Si està en contra de la igualtat lingüística, ha d'explicar per què. Hem aprofitat, també, una de les últimes lleis que han aprovat les Corts Valencianes: la llei d'igualtat de les persones LGTBI, que és força avançada, exigent i que ens ha servit de model.

—**Una de les qüestions que denuncieu és que en els afers de llengua sembla**

que hàgim d'acceptar situacions que en altres àmbits de discriminació trobem inacceptables. En el cas de la discriminació per raó de color de la pell o de gènere o de condició sexual. D'alguna manera, col·loqueu un mirall davant l'esquerra valenciana i pregunteu si la discriminació per raó de llengua, en canvi, sí que s'ha d'acceptar.

—F. E.: La llei d'igualtat LGTBI està ben feta. Així que ara explica'm per què en la discriminació per raons de condició sexual s'apliquen correccions, fins i tot sancions i, en canvi, no es pot fer quan hi ha discriminació per raons lingüístiques.

—A. E.: Tenim molt interioritzat que se'ns pot discriminar per raó de llengua. Ho tenim tan interioritzat que quan fas propostes tan moderades com aquestes encara hi ha qui se'n queda sorprès i diu oh, en un comerç m'han d'atendre en valencià? Com pot ser? Escolteu, simplement diem que han d'entendre. En bona lògica seria atendre, però en la situació en

què som, parlem d'entendre. Això ho qüestionem? Entendre!

—F. E.: És la colonització mental. No ens plantejem 'per què em respon en castellà, si jo sóc el client?' No. I ningú no té mala consciència per no respondre en valencià? I, en canvi, nosaltres sí?

—A. E.: No tenim els mateixos drets que l'altra llengua oficial. I aquesta és una de les coses que hem de començar a revertir. I el plantejament de la igualtat lingüística és precisament això.

—És una llei que regula els drets lingüístics en tots els àmbits.

—F. E.: Dins les possibilitats de l'estat espanyol, eh? Cal dir-ho [riu].

—Al llibre feu un apartat que es diu 'Nota orwelliana sobre la igualtat lingüística a l'espanyola': recordeu *La revolta dels animals* i que, actualment, 'totes les llengües oficials són iguals, però el castellà és més igual que les altres'.

—F. E.: No som ingenus. Sabem que en el marc legal actual de la constitució espanyola, i de la interpretació que se n'ha fet, reforçada per l'acció de l'estat, no hi ha igualtat lingüística. Ni n'hi pot haver. Però l'única manera d'aproximar-s'hi és, precisament, reclamant-la. I posant-ho en evidència.

—Plantegeu sancions de defensa del valencianoparlant.

—F. E.: I som molt més moderats que la llei contra la discriminació de persones LGTBI, on s'estableixen coses interessants com ara l'actuació d'ofici de l'administració pública quan hi ha una discriminació, o que la càrrega de la prova caiga sobre el discriminador i no sobre el discriminat. Això no ho hem posat.

—És una llei però també un canvi de mentalitat, un apoderament.

—F. E.: Sí, la llei d'ús permet l'ús del valencià. Nosaltres el volem garantir. Passem de permetre l'ús, i el ciutadà ja s'espavilarà, a garantir-lo i, per tant, a protegir el ciutadà en els seus drets.

N.C.

—Més que no pas una reflexió, ja presenteu una llei.

—A. E.: És que fa quatre anys ja vam presentar un document, amb les universitats públiques i Acció Cultural del País Valencià, que reclamava una nova llei. I abans, 'Drets cap a la normalitat', un pla d'acció en tots els àmbits...

—I què us deien? Que sí, que sí, que calia una llei?

—F. E.: [riu] Ara els responem: doncs ja la tenim. Parlem-ne. Segur que és millorable. En un sentit o en un altre: aneu massa lluny en això i us quedeu massa curts en allò. Encantats de rectificar-la. Però parlem sobre un text concret. Perquè si parlem *in vacuo*, ens quedem en la teorització. O en vaguetats: promoure el valencià i fomentar-lo i estimar-lo moltíssim, està molt bé i ja ho sabem. Fa trenta-cinc anys que l'estimem, el fomentem i el promovem. Ara transformem-ho. Garantim-ne l'ús.

—A. E.: Ja fa molts anys que la societat va davant de la política. Ha de ser la societat qui plantege les coses. I de manera concreta.

—Hi destaca la intenció de resoldre ambigüitats actuals. Per exemple, la unitat de la llengua: parlem de comunitat lingüística i, tot seguit, n'enumereu l'àmbit territorial.

—F. E.: És que la llei d'ús pot portar a l'aïllacionisme lingüístic: parla del valencià sense cap connexió, en cap moment, amb la resta de la comunitat lingüística. Sense donar entendre, sinó tot al contrari, que també es parla fora dels límits del País Valencià. Bé, el fet és que, més enllà de sectors molt minoritaris, la tensió que hi havia, socialment, quant a la unitat de la llengua, ha baixat. És el moment d'encarar-ho. I ho fem. Recollint totes les denominacions.

—A. E.: Per qüestions d'història i de rigor científic. Però també per a poder funcionar: reduïdes al País Valencià,

moltes iniciatives no tenen futur ni mercat.

—Aquesta proposta legislativa estableix que l'administració vetllarà per la unitat de la llengua.

—F. E.: Sí. I preveiem una cosa molt concreta, que hi haurà col·laboració i convenis, i que la institució de referència normativa que determina l'estatut d'autonomia, que és l'AVL, es coordinarà amb les equivalents en la resta de territoris. És un dels aspectes que ha de quedar clar. Perquè s'ha funcionat de manera aïllacionista.

—Al Principat, també.

—Francesc Esteve i Alfons Esteve: [Al-hora] També.

—A. E.: Cal entendre que esquivar el problema no ha donat bon resultat. Amagar el cap sota l'ala no és mai la solució.

—Establiu mesures d'avaluació de resultats.

—A. E.: És fonamental. Parlem d'un instrument, la llei d'igualtat lingüística, que ha de tenir aplicació pràctica. I necessita un seguiment. Com en tota cosa. Per això proposem una comissió de seguiment de la igualtat lingüística, i que siga independent, que no depenga de l'administració

—F. E.: I que els seus ritmes no coincideixen amb els de les legislatures.

—La situació del català al País Valencià és complicada. En aquest llibre l'analitzeu però, sobretot, proposeu mesures concretes per a la recuperació.

—F. E.: Com a mínim, oferim un començament per a capgirar la tendència, que és el desús i la subordinació. El fet és que amb les actuals regles del joc juguem a perdre. Per tant, cal canviar-les. Si no, estem perduts.

—A. E.: S'ha d'intervenir. Al llibre posem un exemple de polítiques actives reeixides, les de la Universitat de València. Que és el millor dels plans possibles? No, segurament és millorable. Però com a mínim en aquesta universitat s'ha capgirat la tendència.

—Com?

—F. E.: Canviant les regles del joc. La regla era el lliure mercat, dir que ens adaptarem a la demanda que hi haja. Però la demanda no és neutra, està molt condicionada per les circumstàncies.

—A. E.: L'any 2010, a la Universitat de València i a la Jaume I de Castelló, tot i aplicar models diferents, tenien pràcticament els mateixos nivells de docència en català. A la Jaume I, el professor decideix la llengua en què fa la classe. L'any 2010 la docència en català se situava en un 20%-21%. L'any 2018 se situa en un 20%-21%. No s'han mogut. La Universitat de València tenia un sistema de línies: línia en castellà, línia en valencià (que era més o menys viable en graus amb molts grups). Doncs teníem una situació del 25%. Fins que no es va decidir d'actuar i fer una norma real amb avaluació i amb objectius anuals d'increment no es va revertir la situació. I hi ha hagut un canvi: no és el professor qui determina, no hi ha línies, sinó que hi ha una obligació d'augmentar la docència cada any fins que, passats deu anys, s'arribe com a mínim al 50% de docència en valencià.

—I com s'augmenta?

—A. E.: S'han deixat de banda les línies i s'oferten les assignatures: és obligatori que cada titulació tinga un percentatge mínim d'assignatures en valencià.

—En quin percentatge se situa ara?

—A. E.: En el curs actual, en el 42%.

—F. E.: Hem canviat les regles del joc. Hem de tendir a la igualtat. Però no en abstracte ni per a les calendes gregues, no: en un termini molt concret. Pensem què passaria si diguérem: és que no som iguals en drets, hòmens i dones? Doncs deixem que lliurement, en els càrrecs més importants, hi haja qui hi haja de ser segons lliure iniciativa. Això ho sol argüir qui està en situació de privilegi, o de monopoli, i ja sabem quin n'és el resultat: que no hi haurà mai igualtat.

—A. E.: S'ha d'actuar, hi ha d'haver normes i s'han d'aplicar. La situació és reversible. ■

Fa trenta-cinc anys que l'estimem, el fomentem i el promovem. Ara transformem-ho: garantim-ne l'ús

S'ha d'actuar, hi ha d'haver normes i s'han d'aplicar. La situació és reversible

‘Ha canviat la conjuntura i la CUP no s’hi ha sabut adaptar’

Municipals Veus locals de la CUP donen la seva visió de per què el partit ha perdut regidors i recomanen canvis amb vista al futur

ARNAU LLEONART

Les eleccions del 26-M han estat un cop dur per a la CUP. Ha aprofundit en la caiguda que ja va experimentar a les darreres eleccions al parlament i ha perdut 60.313 vots amb relació a les últimes municipals. Fins diumenge passat, havia enfilat sempre una trajectòria ascendent als comicis locals i el 2015 va aconseguir el millor resultat: 385 regidors i 20 batlles. Aquesta vegada ha aconseguit 335 representants, un retrocés que els ha deixat fora de ciutats importants com ara Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Terrassa, Santa Coloma o Lleida.

Encara és d'hora per a fer una anàlisi acurada del motiu d'aquest resultat, però ja en comencen a extreure unes primeres reflexions. Dijous, en una conferència de premsa, la membre del secretariat nacional Eulàlia Reguant va dir que, en general, els resultats havien estat bons excepte a la corona metropolitana de Barcelona. Tanmateix, en una carta enviada a la militància, el secretariat assumeix que ‘les municipals no han anat gaire bé’ i fa una crida a analitzar-ne el motiu. A l'horitzó hi ha l'Assemblea Nacional de la CUP al juliol, en què es posaran en qüestió aspectes ideològics i organitzatius.

‘Ningú no va saber veure el renaixement del PSC’, resumeix a VilaWeb Jordi Magrin-yà, número dos a Barcelona. El creixement socialista ha colpejat amb intensitat municipis com ara l'Hospitalet, Cornellà o Santa Coloma de Gramenet, on la confluència

impulsada per la CUP –Som Gramenet– ha passat de segona força a perdre la representació, mentre que el PSC de Núria Parlon ha aconseguit la majoria absoluta. A Badalona, per contra, el creixement del PSC ha frenat les expectatives de la coalició de Guanyem Badalona amb ERC i els ha deixats lluny de la victòria per la qual lluitaven.

‘La coalició ha aturat el cop de la caiguda de les confluències metropolitanas. Si mirem la conjuntura nacional i estatal encara ens podem donar per satisfets’, opina José Téllez, que va ser tinent de batllia a Badalona abans de la moció de censura del 155. Téllez no es mossega la llengua i critica que a les confluències metropolitanas com la seva, que el 2015 va arrabassar la batllia a Xavier Garcia-Albiol, els ha mancat ‘un projecte nacional ferm i guanyador amb un fil conductor’. ‘Els projectes metropolitanos hem estat aïllats i això ha fet difícil de competir electoralment’, diu.

Téllez creu que, si la CUP va tenir èxit el 2015, és perquè hi havia ‘un horitzó de ruptura, social i nacional, imminent’ pel 9-N, l'adveniment de les eleccions plebiscitàries i l'aparició de nous partits d'esquerres transformadores, però ja no és així. ‘Ha canviat la conjuntura i la CUP no s’hi ha sabut adaptar. A l'hora de lluitar, la gent és molt pragmàtica; no pots parlar i treballar com si la ruptura fos imminent, perquè et quedes sol’, creu. En aquest punt hi coincideix el membre del secretariat Albert Botran, que veu que ‘el moment polític no és tan favorable a les opcions rupturistes’. Segons que diu,

Militants de la CUP en la conferència de premsa a Barcelona la nit del 26-M. ACN

Eudald Calvo, Francesc Ribera i José M. Osuna han governat les seves ciutats respectives durant quatre anys. vw

les eleccions del 21-D ja en van ser un indicador, però van llegir els resultats com una baixada conjuntural pel pes en la campanya de les figures de Carles Puigdemont i Oriol Junqueras. 'Després vam tenir la sensació que molta gent es penedia de no haver votat la CUP, per això vam fer l'eslògan "Atreveix-te" per a aquesta campanya', explica. Però el fet és que molts votants es van tornar a decantar pel vot a opcions polítiques amb més estructura, que es podia percebre com a útil.

Millors resultats quan governa

La ciutat més important on la CUP ha millorat el resultat és Berga, on, després d'haver governat quatre anys, ha aconseguit el 40,75% dels sufragis i li ha faltat només un regidor per a la majoria absoluta. Francesc Ribera, tinent batlle durant aquest

La ciutat més important on la CUP ha millorat el resultat és Berga, on, després d'haver governat quatre anys, ha aconseguit el 40,75% dels sufragis

mandat, explica el resultat per l'encert de la seva gestió. 'Ens vam posar molt estrictes amb la reducció del deute – explica a tall d'exemple –, tot allò que hem fet ho hem pagat nosaltres, no farem res que pugui comprometre l'ajuntament o els proveïdors.'

A Argentona (Maresme), al batlle Eudald Calvo també li ha faltat un regidor per a la majoria absoluta, però ho ha fet amb una confluència

independentista i d'esquerres àmplia –Unitat · Argentona per la República– impulsada per la CUP, ERC i Argentona en Comú. Cal tenir present, tanmateix, que en tota la llista tan sols hi havia dos militants de la CUP, entre els quals el candidat a la batllia, i que en el recompte supramunicipal la candidatura ha afegit els seus vots als d'ERC. 'Quan la CUP governa, la gent està contenta. Potser el problema és que hem governat a pocs llocs', apunta.

José M. Osuna, que amb el projecte municipalista Decidim Ripoll també ha revalidat la batllia de Ripoll (Vallès Occidental) i li ha faltat ben poc per a la majoria absoluta, explica l'èxit perquè el govern 'ha aconseguit arribar a persones de tota mena trepitjant molt el carrer de tots els barris' i ha combinat 'qüestions ideològiques, com les municipalitzacions, amb

la resolució de problemes del dia a dia'. Tot i que la CUP participa d'aquest projecte municipalista amb profundes arrels a la vila, Decidim Ripoll s'ha presentat deslligat de partits nacionals i amb un compromís sobiranista que arriba fins a la defensa del dret d'autodeterminació, sense definir-se com a independentista.

Els bons resultats s'han repetit en viles petites com ara Celrà (Gironès) o Verges (Baix Empordà), on han revalidat les batllies. Per contra, a Cerdanyola del Vallès, la confluència Guanyem Cerdanyola, que es presentava a la reelecció, ha obtingut la quarta posició i els partits del 155 han aconseguit la majoria absoluta. També han retrocedit a pobles com a Navàs (Bages) o Capellades (Anoia), on han posat en perill les batllies, han perdut dos regidors i han acabat darrere d'ERC.

El codi ètic de la CUP marca que els càrrecs electes locals no poden ser representants durant més de dos mandats, és a dir vuit anys

‘L’objectiu no és la fidelització del vot en si mateix, sinó fer avançar la unitat popular’

Un altre factor per a avaluar els resultats, segons Francesc Ribera, és ‘veure si l’oposició la fem bé’. ‘Quan érem a l’oposició fèiem pressupostos alternatius als del govern. No ens conformàvem amb la queixa i la crítica. El primer cop que vam guanyar es va valorar això i la dinàmica del govern ha continuat essent aquesta’, apunta. Coincideix amb Rosa Peñafiel, cap de llista de la Crida per Lleida, que ha sortit de l’ajuntament. ‘Hem d’escoltar millor el poble, tenim un problema de comunicació, que hem de suavitzar perquè la gent l’entengui’, diu.

Albert Gerard, cap de llista de Som Gramenet, creu que tot i fer una ‘molt bona’ feina d’oposició, no han tingut la capacitat de transmetre-ho als votants: ‘S’ha fet molta feina de perfil tècnic, potser calia defensar posicions més senzilles per a arribar millor a la població. A més, destaca que els recursos econòmics dificulten encara més la comunicació, sobretot si, com

denuncia, els mitjans locals van afavorir els socialistes. ‘El PSC a Santa Coloma és una màquina imparable, tenen molts mitjans i una estructura clientelar intensa’, diu.

En l’opinió d’Albert Botran, ‘hauríem de conèixer molt millor el nostre entorn social i electoral’ per poder enviar el missatge adequat. ‘La CUP ha pensat molt, però la sensació del nostre entorn és que estem desapareguts’, apunta, i ho exemplifica amb les vagues del 21-D i el començament del judici, amb les quals diu que la militància es va implicar ‘al 100%’.

Renovar les cares és un problema?

El codi ètic de la CUP marca que els càrrecs electes locals no poden ser representants durant més de dos mandats, és a dir vuit anys. L’objectiu és evitar que els militants facin de la política un *modus vivendi* i s’allunyin dels problemes dels ciutadans. Ara, aquesta ferma decisió té costs i fa que molt sovint els candidats de la

CUP tinguin menys experiència quant al funcionament dels ajuntaments que no pas els seus rivals. A més, hi ha qui creu que un canvi de cara repercuteix negativament en la fidelització del vot.

Eudald Calvo suggereix obertament que ‘potser caldrà repensar’ aquesta limitació perquè ‘la gent valora molt el candidat i la llista, i canviant de cares es perden’. Segons que explica, a més, li ha costat els quatre anys que ha estat de batlle entendre a fons com funciona l’administració. ‘Entres a l’oposició i et falten anys d’experiència, el coneixement dels budells de l’ajuntament és clau’, apunta Francesc Ribera.

Tot i reconèixer-ne els costs, Ribera adverteix de la importància de mantenir la limitació perquè els representants no acumulin tres mandats seguits. ‘Com tornes a la feina després de dotze anys?’, demana. Segons que diu, ‘la renovació potser és estricta, però és positiva per a no perdre’s en el “tot és relatiu”’.

Rosa Peñafiel assumeix gran part de la responsabilitat del mal resultat de la Crida per Lleida i creu que no estava prou preparada. ‘Els altres candidats fa molts anys que són a la política i m’han superat’, diu planerament. Explica que ‘per a una dona treballadora és més complicat participar en política’ i que la van elegir candidata dos mesos abans de les eleccions, de manera que no va tenir prou temps per a posar-se al dia. ‘Canviar les cares és coherent amb la idea de no professionalitzar la política, però no és positiu fer-ho així de ràpid’, resumeix.

‘Si cedíssim podria portar contradiccions en una de les nostres màximes, que és que tots som necessaris’, apunta Jordi Magrinyà. Defensa que el fet de no ser dins els ajuntaments no els fa desconèixer-ne el funcionament perquè ho supleixen amb formació interna. A més, deixa clar que ‘l’objectiu no és la fidelització del vot en si mateix, sinó fer avançar la unitat popular’. ■

Cultura popular Fira de les Herbes de Selva

Música Festival de les Arts de València

Cinema Fire!!, el festival LGBTI

VilaWeb { Paper > 8-9/6/2019

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

El festival de fotografia analògica més important d'Europa torna a Vilassar de Dalt i Barcelona del 7 al 16 de juny · Entre els plats forts, les exposicions de Bruce Gilden i David Burnett, membres de l'agència Magnum

LA RELACIÓ D'AMOR-ODI DE L'ÉSSER HUMÀ AMB LA TERRA, EIX TEMÀTIC DEL REVELA'T

LA RELACIÓ D'AMOR-ODI DE L'ÉSSER HUMÀ AMB LA TERRA, EIX TEMÀTIC DEL REVELA'T 2019

Festivals El festival de fotografia analògica més important d'Europa torna a Vilassar de Dalt i Barcelona del 7 al 16 de juny

REDACCIÓ

En un món en què els telèfons tenen integrats càmeres Leica, la fotografia analògica té un esperit singular. Per reivindicar-ne el valor, el 2013 va néixer a Vilassar de Dalt (Maresme) el festival Revela't, que d'aleshores ençà s'ha convertit en referent internacional d'aquesta disciplina.

Cinquanta exposicions ompliran espais emblemàtics de Vilassar de Dalt del 7 al 16 de juny, i també indrets de Barcelona, en l'Off Revela't. Entre el mig centenar d'exposicions, es destaquen noms com el del francès René Maltête, que va assistir l'actor Jacques Tati i va il·lustrar poemes de Brassens i Boris Vian; o la retrospectiva del fotoperiodista libanès Ramzi Haidar, que durant trenta anys ha cobert conflictes al Llevant i assistirà al festival per presentar l'exposició. També hi haurà els fotògrafs Alex Timmermans, Nobuyuki Kobayashi, Bill Moseley, Eduardo Nave, Fernando Maquieira, Jordi Esteva i Jorge Fuembuena.

L'eix temàtic que uneix totes les mostres és la complicada relació dels éssers humans amb el planeta. El lema d'enguany és 'Klaatu Barada Nikto', extret del film *Ultimatum a la Terra*, de Robert Wise. El propòsit és mostrar el vincle abusiu de l'home amb l'entorn, que ahora fa que el veneri: canvi climàtic, migracions, guerres, lluites col·lectives, retrobaments, conciliació... La pregunta que els organitzadors volen suggerir en l'espectador és si l'ésser humà es mereixeria ser destruït o sal-

Fotografia de Nova Orleans, cinc mesos després del pas del Katrina. DAVID BURNETT

vat, amb la referència, altra vegada, del film de Wise.

De l'agència Magnum al Revela't

L'agència Magnum, fundada per Robert Capa i companyia, també tindrà presència al Revela't amb les exposicions de dos dels membres: Bruce Gilden i David Burnett. Gilden presenta 'Syracuse, 1981', que per primera vegada es mostra al públic. És un retrat dels ciutadans de la ciutat novaiorquesa amb un estil directe, fixant-se sobretot en els rostres més singulars. La mostra de Burnett és 'Aftermath', un recull fotogràfic fet

per a National Geographic, on retrata la desolació de Nova Orleans cinc mesos després del pas de l'huracà Katrina.

Cinquanta anys d'història al passeig de Colom de Barcelona

El plat fort del Revela't d'enguany és l'exposició de gran format '50 fotografies con historia' al passeig de Colom de Barcelona. És una col·lecció dirigida per Acció Cultural Española (ACE) i Signo Editores que repassa la història recent de l'estat espanyol. Entre els autors, es destaquen noms com ara els d'Agustí Centelles, Oriol Maspons o Joan Colom.

Zoo, un dels caps de cartell del Festival de les Arts de València. ACN

ZOO, ROZALÉN I FANGORIA, ENTRE ELS RECLAMS DEL FESTIVAL DE LES ARTS DE VALÈNCIA

Festivals El festival barreja la música amb disciplines com ara el disseny, la il·lustració i la gastronomia

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana es fa a València el Festival de les Arts, que barreja la música amb disciplines diverses, com ara el disseny, la il·lustració i la gastronomia. Els concerts seran divendres i dissabte a la Ciutat de les Arts i les Ciències, en tres escenaris diferents. Divendres actuarà, per exemple, Amaia, Rozalén, La M.O.D.A, Fangoria, Sofía Ellar, Shinova,

Zoo, Valira i Delaporte. I dissabte, Zahara, Iván Ferreiro, Vetusta Morla, Dorian, Carmen Boza, Carolina Durante, Second, Elyella i Mr. Perfumme, entre més.

Entre les activitats paral·leles als concerts, els assistents podran veure il·lustradors en directe, assaborir una gran varietat gastronòmica al Foodies Merkat i contemplar els millors dissenys de les marques emergents a Les Arts Market. Ja fa mesos que se'n van exhaurir les entrades; durant la primera hora, se'n van vendre tres mil.

Hi ha parades de plantes medicinals i aromàtiques, perfums i cosmètics, licors, coques de Sant Joan i productes ecològics. AS

LA FIRA DE LES HERBES DE SELVA ARRIBA ALS VINT ANYS

Gastronomia Una de les fires d'herbes remeieres amb més encant i més imaginari festiu de Mallorca

REDACCIÓ

De fa segles, el poble de Selva s'ha servit de les herbes de la muntanya i dels jardins per elaborar productes medicinals i cosmètics; per cuinar i per guarnir les festes del poble. I des de fa vint anys, Selva organitza la Fira de les Herbes per reivindicar aquesta tradició d'herbes remeieres.

Entre les activitats de la fira, s'hi pot trobar una conferència sobre els arbres monumentals de Mallorca, un tast de coques i tallers per als més menuts de confecció de murals i decoració de la plaça Major. I també parades de plantes medicinals i aromàtiques, perfums i cosmètics, licors, coques de Sant Joan i productes ecològics.

El plat fort de la fira serà diumenge, 9 de juny, amb el procés de recollida i destil·lació de la murta. L'aigua de murta era tradicionalment emprada com a tonificant de la pell i aigua de colònia. La destil·lació de la murta és, des de la primera edició, l'atractiu principal de la fira. Ben d'hora al matí, un grup de gent va a la muntanya a recollir aquesta herba. A les deu toques, arriben a la plaça amb comparsa i comença el procés de destil·lació amb alambí, que dura unes tres hores.

La fira, que omple la plaça Major del poble, té un imaginari festiu molt ric. La festa gira entorn de sis plantes: l'olivera, la murta, el romaní, la flor del taronger, l'estepa joana i la falguera. Cadascuna de les herbes hi té lligat un personatge de rondalla

mallorquí i conformen l'*Estol de les Herbes*:

En Bernadet, el príncep de la rondalla 'La Flor Romanial', simbolitza el romaní. N'Aineta és la princesa de 'L'Amor de les Tres Taronges', encarregada de la flor del taronger. L'estepa joana és encarnada per en Joanet i el Cavallet Conseller. L'olivera, per la Fada Morgana; la murta, pel drac de la rondalla 'El Murterar del Rei França'; i la falguera, pel dimoni de 'La flor de falguera i els dimonis boiets'.

Dissabte a la mitjanit, els personatges de l'estol, amb els dimonis boiets i els gegants de Selva, faran una festa de foc i una batucada a la plaça Major, i el dia següent tornaran a sortir, a les onze del matí, per fer l'últim ball de la fira. La cloenda serà diumenge a les tres de la tarda.

Parc Astronòmic del Montsec. PAM

MÚSICA SOTA ELS ESTELS AL PARC ASTRONÒMIC DEL MONTSEC

Astronomia El desè cicle 'Música sota les estrelles' del Montsec comptarà amb noms com Marc Parrot, Joan Reig i l'Últim Indi

REDACCIÓ

Escoltar música mentre mirem els estels: aquesta és la proposta del Parc Astronòmic del Montsec, que dissabte estrena el desè cicle 'Música sota les estrelles'.

En total, entre el juny i el novembre es faran set concerts al Centre d'Observació de l'Univers d'Àger (la Noguera). Entre els cantants i grups destacats, hi haurà Marc Parrot, Joan Reig i l'Últim Indi. Però s'hi barrejaran també músics emergents.

Precisament, el primer d'actuar, dissabte, serà Marc Parrot, que presentarà cançons del seu últim disc, *Refugi*. Després, el 6 de juliol, vindrà la cantautora Sandra Bautista, també amb el seu darrer

disc, *De la lluna a casa*. I el 3 d'agost, Antoni Tolmos tocarà música inspirada en l'univers.

El 7 de setembre hi haurà la música d'autor de Joan Blau i Xavier Monge i el 12 d'octubre Patrícia McGill i Javier Juanco Quartet. Aquest últim concert serà especial, perquè coincidirà amb el VI Festival d'Astronomia del Montsec.

Joan Reig presentarà el seu primer treball tot sol el 26 d'octubre. I l'Últim Indi, el nou grup d'Eduard Costa, ex-membre dels Amics de les Arts, tancarà el cicle el 23 de novembre. Totes les actuacions seran de petit format.

El cicle preveu de superar el miler d'assistents

La particularitat d'aquest cicle musical és que l'espai on es fan els concerts

és singular: el Centre d'Observació de l'Univers. Això és un incentiu tant per al públic com per als artistes. A més d'escoltar el concert, els participants podran fer observacions al parc de telescopis.

El cicle 'Música sota les estrelles' del Montsec preveu de superar enguany el miler d'assistents entre tots els concerts, organitzats pel Parc Astronòmic del Montsec, amb la col·laboració del Consell Comarcal de la Noguera, la Diputació de Lleida i l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI).

L'any passat més de 35.000 persones van visitar el parc i les expectatives d'enguany són bones, perquè fins ara ja han passat per les instal·lacions del Centre d'Observació de l'Univers prop de 7.000 visitants.

‘FIRE!!’, EL FESTIVAL QUE RET HOMENATGE ALS PRIMERS LLUITADORS PELS DRETS LGTBI

Festivals La Mostra Internacional de Cinema Gai i Lesbià de Barcelona programa cinquanta-quatre títols entre films de ficció i documentaris

Fotograma del documental 'Kanarie'. ACN

REDACCIÓ

‘Ni un pas enrere!’. Amb aquest lema, i amb els cinquanta anys de la revolta de Stonewall a la memòria, arriba el festival Fire!!, la Mostra Internacional de Cinema Gai i Lesbià de Barcelona, del 6 al 16 de juny a l’Institut Francès. En total, el festival impulsat pel Casal Lambda projecta enguany cinquanta-quatre títols –llargs i curts de ficció i documentaris–, més de la meitat dels quals a la secció oficial. La Mostra s’in-

augura amb *Kanarie*, un film sud-africà que explica la història d’un soldat gai que és cridat a l’exèrcit del seu país en ple apartheid.

El director del festival, Antoine Leonetti, explica que el lema ‘Ni un pas enrere!’ li va venir al cap durant la manifestació de protesta contra l’atac al primer Centre LGTBI de Barcelona, al gener, en què es corejava aquesta consigna.

La programació ret homenatge als primers lluitadors en favor dels drets del col·lectiu LGTBI amb cintes de ficció com l’australiana *Riot*, que retrata el

primer moviment LGTBI a Austràlia; i el documental suec *An army of lovers*, que dona veu a cineastes suecs gais i lesbianes que es van atrevir a parlar en pantalla per primera vegada; *Dyke, Camera, Action!*, un relat semblant però amb cineastes nord-americans. També cal destacar el documental d’Alba Muñoz, coproduït amb el Casal Lambda, *Now you are a woman*, sobre la lluita per la igualtat de gais i lesbianes a Kenya. Un film sobre ‘els actuals lluitadors’, diu Leonetti.

De la programació del Fire!! 2019 destaquen també *Darkroom*, el nou film del director alemany Rosa von Praunhein, que visitarà la mostra per presentar el film. *Un Rubio*, el nou film de Marco Berger, mestre de la tensió sensual eròtica entre homes, la impactant *Sauvage* o *Knife+Heart*, de Yann González i amb banda sonora del líder del grup M83.

Pel que fa als documentaris, també cal esmentar *Trasmilitary*, sobre els 15.000 transsexuals de l’exèrcit nord-americà ‘obligats a tornar a l’armari’ ara que el president Donald Trump ha dit que no n’hi pot haver, de transsexuals, a l’exèrcit. Es projectarà a la secció ‘Pantalla trans’.

Els films de Fire!! arriben de França, els Estats Units, Àustria, Colòmbia, Brasil, Noruega, el Vietnam i Austràlia. Cap dels films no s’ha projectat abans a Barcelona, amb l’única excepció de *Cubby*, que es va estrenar al festival Americana. La novetat d’enguany és que la secció oficial de curtsmetratges tindrà la seu al Centre LGTBI de Barcelona i no a l’Institut Francès, com fins ara. ■

Vicent Torrent amb alguns discs de la Fonoteca de Materials. vw

ARRELS | PRINCIPIS AL CICLE MÚSICA AL MUSEU, A TORRENT

Cicle Els dijous 6 i 13 de juny s'hi presenten algunes de les darreres novetats de la música d'arrel

PAU BENAVENT

Torna el cicle Música al Museu Comarcal de l'Horta Sud a Torrent, dues sessions amb els concerts de Xavier de Bétera i Hilari Alonso, una conferència sobre el guitarró valencià i la presentació de la reedició, molt esperada, de *La música popular* de Vicent Torrent, un text fonamental per a entendre els viarans de la manera tradicional de fer música i traure'n profit.

Un cicle acollidor en un museu de proximitat

El Museu Comarcal de l'Horta Sud Josep Ferrís March és una casa de llauradors que

mostra les formes de vida d'una família que treballava la terra. Alhora, és un centre de conservació, difusió, investigació i exposició del patrimoni cultural implicat en la dinamització social i cultural del seu territori, amb activitats periòdiques.

El pati, petit i acollidor, és l'escenari d'aquest cicle. Amb modèstia, al cap de setze anys, Música al Museu s'ha convertit en una cita de pes: continua oferint una selecció breu i acurada de les últimes novetats musicals d'arrel i també un espai de coneixement sobre la música tradicional valenciana, coordinat per Josep Vicent Frechina, crític i editor de la revista Caramella.

Hi han passat alguns dels músics, grups i investigadors més reeixits del

País Valencià, com ara Urbàlia Rurana, Aljub, Pep Gimeno 'Botifarra', Carles Dénia i Eva Dénia. I s'hi han fet conferències, tallers i ponències per a parlar de la tradició musical de la Mediterrània, d'instruments antics, de cants polifònics, romanços, oracions i més, amb ponents com Fermín Pardo, Jordi Reig, Eduard Navarro i Tremedal Ortiz.

Tot seguit us expliquem les quatre propostes d'enguany:

Vicent Torrent presenta *La música popular*

El dijous 6 de juny comença el cicle amb la presentació de *La música popular* i la presència de Vicent Torrent, cofundador d'Al Tall i guanyador del premi honorífic

Hilari Alonso. XIMO BUENO

Carles Santos de la Música Valenciana de l'any passat.

És una oportunitat per a comprendre la importància i la magnitud de les seues aportacions, d'on han pouat escoles, instituts, universitats i creadors diversos, directament i indirectament.

Aquest llibre i tota la trajectòria de Torrent han estat vitals per a la cultura popular, arreu del país: de les aportacions més teòriques fins a les més pràctiques, dels mífics Al Tall fins a la prestigiosa Fonoteca de Materials, la gran obra que va impulsar i continuar amb un equip de gent, un recull excepcional que representa l'ADN sonor dels valencians.

Una reedició molt esperada

La música popular és un llibre de capçalera d'ençà de la primera edició, el maig de 1990, però s'havia exhaurit i enguany l'ha reeditat la Institució Alfons el Magnànim.

En catorze capítols, s'aproxima a la manera tradicional de fer música dels valencians, als aspectes bàsics per a comprendre en quin estat es trobava, per a saber com es configura i què és.

A la nova introducció, Torrent analitza la realitat actual, reconsidera i matisa algunes idees, reforça les fonamentals i fa evident la vigència del text. Després fa un viatge pel País Valencià, on explica què són i com es viuen les cançons de batre, els goigs, les *albaes*, danses, *mayos*, romanços i havaneres, classifica la música per gèneres i per temàtica, parla de la relació amb la Mediterrània, de la cadena de transmissió, les restauracions i molt més.

Tot això amb una mirada lúcida i crítica que manifesta la voluntat de connectar-nos amb la tradició, a partir del rigor i el coneixement, allunyant-nos dels ideals romàntics i el folklorisme que l'envolten, encara avui.

Explica, doncs, els elements i el fonament teòric indispensables per a actualitzar la tradició i adequar-la a la contemporaneïtat, per a nodrir la creació musical del present. Una idea cabdal que parteix de l'anomenada *riproposta* italiana, teoria inherent al grup Al Tall, que continua present en l'ideari de les formacions que es presenten al cicle Música al Museu.

Hilari Alonso es presenta amb 'A prop'

Després de parlar Vicent Torrent, el cantant i ballador Hilari Alonso presentarà el seu primer treball discogràfic, *A prop* (Temps Record, 2019).

Alonso és un home implicat en la cultura popular de fa anys i participa en saraus, ballades, cantades d'*albaes* i rondes diverses, a més de la festa de Moros i Cristians de Muro d'Alcoi (el Comtat). Alhora, és membre del Grup de danses Baladre de Muro i ha contribuït en el projecte Home Romancer i el disc *Fok* del prestigiós acordionista basc Kepa Junkera.

A *A Prop* reinterpreta i actualitza el repertori tradicional, amb producció musical de Pere Ródenas, responsable sonor del jove cantant de l'Alcúdia Jonathan Penalba i dels darrers treballs de Pep Gimeno 'Botifarra', entre més.

Conté peces pausades amb molt d'encant i encomana alegria per la vivor de gran part dels arranjaments i del cant, arrelat i directe, amb ornaments. Passa per estils diversos, per la jota, el fandango, l'havanera i la cançó de bressol, però també poua en harmonies, acom-

Xavier de Bétera. vw

panyaments melòdics i ritmes d'aire llatinoamericà.

Hi sonen instruments com el guitarró, la bateria, l'acordió, el violí, la flauta i la trompeta, amb una presència notable de la percussió d'aires mediterranis i, en moments concrets, llatins, com passa amb el piano i els seus *tumbaos*. Deixa de banda, doncs, els instruments de doble corda, tan presents en les últimes produccions valencianes d'arrel.

Alonso canta versos de Joan Salvat-Papasseit i Vicent Andrés Estellés, lletres tradicionals i les noves aportacions de Joanjo Moixino, les inèdites 'Fandango del Tio Mario' i 'Bressol per a una nineta', a més de dues melodies vocals d'Emili Vera, mort fa poc -'Cançó de l'Home Parat' i 'Dóna'm la mà'. I encara reinterpreta la bella 'El silenci d'estimar', d'Eliseo Parra i Vicent Torrent. També compta amb la col·laboració de Pep Gimeno 'Botifarra' i del cantautor contestà Andreu Valor, a més de Manuel González i Rebeca Martí, que clou el disc.

Els secrets del guitarró valencià

El cicle s'acaba el dijous 13 de juny amb una conferència sobre el guitarró valencià i el concert de Xavier de Bétera.

El multiinstrumentista Josep Juste, d'Alboraia (Horta Nord), explicarà el joc rítmic característic que fa el guitarró en el cant d'estil i més músiques de ball i de ronda, les seues funcions, la tècnica i les possibilitats interpretatives.

El so brillant i els acords rítmics que permet han estat i són un element important en la música tradicional valenciana i resten omnipresents en moltes produccions d'arrel del país. A més, és un instrument cridaner que ha despertat la curiositat de grups i músics de tota mena, d'Arnau Vallvé, bateria dels Manel i productor, al cantant italià Vinicio Capossela.

El cant d'estil, actualitzat

El cantant Xavier de Bétera clou el cicle amb la presentació del seu primer disc personal, *Empremtes* (Temps Record, 2019), un treball que vol renovar el cant valencià tradicional i, alhora, recupera i reinterpreta una selecció del repertori que el prestigiós folklorista Fermín Pardo va compilar durant dècades.

Bétera és el primer professor de la història que fa classes de cant d'estil en un conservatori. Canta d'ençà que tenia set anys i s'ha format de bracet de grans cantadors valencians. Ha participat en

vuit discs i produccions diverses, entre les quals es destaca 'Saba! Joves músics d'arrel', l'espectacle inaugural de la Fira Mediterrània 2017, on va cantar el 'Velatori de Tavernes' amb la Rufaca Folk Jazz Orquestra.

A *Empremtes* canta Estellés, lletres tradicionals i noves de Francesc Nicasio i Eduard Marco. Parla de violència masclista, explotació laboral, noves tecnologies, ecologia, d'amor a la terra i dels refugiats i immigrants.

La veu virtuosa encapçala una instrumentació arrelada que inclou corda pinçada, dolçaina, percussions diverses i molt de guitarró, a més d'un baix elèctric i una flauta travessera que hi tenen molta importància. El disc sona a fandango, havanera, seguidilla i jota, amb un esperit renovador; té polifonia tradicional, ritmes trencats mediterranis, jazzístics i de rumba, algunes dissonàncies deliberades, contraccants constants i molta improvisació.

I, al darrere de tot això, hi ha la producció de Paco Lucas i Néstor Mont, dos músics avesats a la música d'arrel, i vint-i-dos intèrprets, com ara Patxi Ferrer, Paula Rivera, Kepa Junkera, Efrén López, Eliseo Parra i Vanesa Muela.

Brendemühl es posa a la pell de Marco, encarregat d'ajudar joves drogoaddictes que arriben a una comunitat religiosa per rehabilitar-se. ACN

ÀLEX BRENDEMÜHL EXPLORA L'EXPERIÈNCIA MÍSTICA AL FILM FRANCÈS 'EL CREYENTE'

El drama francès *El creyente*, del director Cédric Khan, arriba als cinemes amb Àlex Brendemühl com a actor destacat. Brendemühl es posa a la pell de Marco, encarregat d'ajudar joves drogoaddictes que arriben a una comunitat religiosa per rehabilitar-se. L'actor ha confessat que el guió el va impactar molt perquè parlava sobre l'experiència mística, cosa que 'no es tracta gaire al cinema'. Aquesta setmana, també s'estrena l'esperada quarta part de la preqüela d'*X-Men*, *Fénix Oscura*, amb Sophie Turner, James McAvoy i Michael Fassbender i la intriga d'*El sótano de Ma*, amb Octavia Spencer. En català, arriben a la gran pantalla els films *Lino* i *Mr. Link*.

La prière

El creyente

Direcció: Cédric Kahn. Intèrprets: Hanna Schygulla, Louise Grinberg; Anthony Bajon, Damien Chappelle, Àlex Brendemühl. Gènere: Drama.

Thomas (Anthony Bajon), de 22 anys, s'uneix a una comunitat religiosa aïllada en una muntanya on els joves es rehabiliten mitjançant el recolliment espiritual. Thomas hi va per superar la seva drogo-dependència i una vegada allà haurà de barallar-se amb els seus dimonis interiors per guarir-se.

Dark Phoenix**X-Men: Fénix Oscura**

Direcció: Simon Kinberg. Intèrprets: Jennifer Lawrence, Sophie Turner, Jessica Chastain, Alexandra Shipp; James McAvoy, Michael Fassbender, Nickolas Hoult, Evan Peters. Gènere: Acció.

Dark Phoenix és la quarta part de la preqüela de la saga X-Men. En aquest film, Jean Grey (Sophie Turner) és posseïda per una immensa força còsmica que la converteix en un dels mutants més poderosos de tots els temps. Grey perdrà el control d'aquest nou poder i amenaçarà de destruir la família dels X-Men i la Terra.

Der Trafikant**El venedor de tabaco**

Direcció: Nikolaus Leytner. Intèrprets: Emma Drogunova, Karoline Eichhorn; Simon Morzé, Bruno Ganz, Johannes Krisch. Gènere: Drama.

Viena, anys trenta. El film retrata l'amistat entre Franz (Simon Morzé), un jove que treballa en un estanc, i el psicoanalista Sigmund Freud (Bruno Ganz). Basat en la novel·la homònima de Robert Seethaler. És un dels darrers films de Ganz, que va morir el febrer prop passat.

Ma**El sótano de Ma**

Direcció: Tate Taylor. Intèrprets: Octavia Spencer, Diana Silvers, Juliette Lewis; Corey Fogelmanis, Gianni Paolo. Gènere: Enjòlit.

Sue Ann (Octavia Spencer) és una dona solitària que viu en un petit poble d'Ohio. Maggie (Diana Silvers), una adolescent que acaba d'arribar a la ciutat, li demana a Sue que compri alcohol per al seu grup d'amics. Sue Ann no perd l'oportunitat i intenta fer-se amiga dels adolescents.

CALAMARS I CARXOFES ARREBOSSADES

Per fer un homenatge a les darreres carxofes de la temporada

Ingredients

(per a quatre persones)

- 4 calamars grans
- 8 carxofes
- 1 llimona

Per a l'arrebossat:

- 300 g de farina
- 300 dl d'aigua
- 1 raig de sífó
- 1 ou
- sal i una cullerada sopera d'oli
- 1 culleradeta de cafè de llevat Royal
- oli abundant per fregir (suau)

A més:

- 100 g de farina per deixar-los secs

NEUS CUSCÓ

Netegem les carxofes i les posem amb aigua i un raig de llimona. Les fem bullir uns cinc minuts. Les escorrem, les tallem en quatre trossos i les reservem.

Netegem els calamars i els fem a rodanxes. Els assequem i els deixem dins d'un bol amb farina.

Preparem l'arrebossat barrejant tots els ingredients: la farina amb l'aigua freda, la sal, l'oli i, al final, just abans de fregir, hi afegim un raig de sífó.

Arrebossem els calamars i les carxofes: primer els enfarinem i després els passem per la pasta de l'arrebossat.

En un cassó, hi posem oli abundant per a fregir. Primer fregim les carxofes. Seran rosses de seguida. Les escorrem amb paper de cuina. Després, fem igual amb els calamars.

I ja podem servir el plat. 🍴

Puigdemont exigeix que els membres de la JEC que el van vetar s'apartin dels tràmits per a ser eurodiputat

Les demandes de Podem encallen les negociacions per al nou Botànic

La USTEC demana la dimissió del conseller Bargalló

La UE tria Barcelona per instal·lar-hi el supercomputador més potent d'Europa

Josep Maria Jové es desmarca de l'agenda Moleskine en la declaració al TSJC